

1178^η σύσκεψη – 17-18 Σεπτεμβρίου 2013

Παράρτημα 5

(Εδάφιο 4.2δ)

Εγχειρίδιο (Toolkit) για την πληροφόρηση δημόσιων αξιωματούχων σχετικά με τις υποχρεώσεις του Κράτους στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

(Υιοθετήθηκε από την Επιτροπή Υπουργών την 18^η Σεπτεμβρίου 2013)

κατά την 1178^η σύσκεψη των Αναπληρωτών Υπουργών)

ΣΚΟΠΟΣ

1. Το παρόν εγχειρίδιο αποσκοπεί στο να παράσχει πληροφορίες και πρακτική καθοδήγηση σε αξιωματούχους των Συμβαλλομένων Κρατών στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής καλούμενη στο παρόν «η Σύμβαση») προκειμένου να είναι καταρτισμένοι για να σέβονται τα δικαιώματα (με βάση τη Σύμβαση) των ανθρώπων τους οποίους αντιμετωπίζουν, να πληρούν τις υποχρεώσεις (με βάση τη Σύμβαση) του Κράτους και έτσι, στο βαθμό που είναι δυνατό, να αποφεύγουν τυχόν παραβιάσεις της Σύμβασης.

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

2. Το παρόν εγχειρίδιο απευθύνεται πρωταρχικά σε αξιωματούχους, οι οποίοι εργάζονται στο δικαστικό σύστημα και σε εκείνους που φέρουν την ευθύνη για την εκτέλεση των νόμων ή για τη στέρηση της προσωπικής ελευθερίας. Ειδικότερα, το παρόν εγχειρίδιο θα περιλαμβάνει (χωρίς να περιορίζεται σε) **αστυνομικούς, σωφρονιστικούς υπαλλήλους, αξιωματούχους αρμόδιους για θέματα μετανάστευσης και εργαζόμενους**

σε ασφαλή ψυχιατρικά ιδρύματα ή άλλα ιδρύματα που παρέχουν περίθαλψη σε πρόσωπα που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες.

3. Γενικότερα, το παρόν εγχειρίδιο απευθύνεται επίσης σε οποιοδήποτε αξιωματούχο βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το κοινό κατά τρόπο που εγείρει πιθανά ζητήματα δικαιωμάτων με βάση τη Σύμβαση, όπως για παράδειγμα **κοινωνικοί λειτουργοί, ληξιαρχοί και λειτουργοί σε υπηρεσίες χορήγησης αδειών / εγκρίσεων.**
4. Δεν απευθύνεται σε δικαστές, δικηγόρους ή ανώτερους δημοσίους υπαλλήλους αλλά σε εκείνους που βρίσκονται «στην αιχμή του δόρατος». Δεν προϋποθέτει νομικές γνώσεις.

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ

5. Η Σύμβαση για την προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (όπως είναι ο επίσημος τίτλος της Σύμβασης) είναι μια διεθνής **συνθήκη** (treaty) ανάμεσα στα Κράτη Μέλη (47 την τρέχουσα περίοδο) του Συμβουλίου της Ευρώπης (που δεν θα πρέπει να συγχέεται με την Ευρωπαϊκή Ένωση). Το Συμβούλιο της Ευρώπης δημιουργήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο ως μια διεθνής οργάνωση που ασχολείται με την προάσπιση της Δημοκρατίας, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των κανόνων δικαίου. Η Σύμβαση υιοθετήθηκε το 1950.
6. Τα Κράτη δεσμεύονται να πληρούν τις υποχρεώσεις τους με βάση τη Σύμβαση, όταν καθίστανται **συμβαλλόμενα μέρη** κατόπιν **επικύρωσης**. Όλα τα Κράτη Μέλη έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση.
7. Υπάρχουν ορισμένα **προαιρετικά Πρωτόκολλα** στη Σύμβαση, τα οποία συμπληρώνουν τις διατάξεις της με προσθήκη στα ουσιώδη δικαιώματα τα οποία εγγυάται η Σύμβαση. Τα Κράτη Μέλη δύνανται να επιλέξουν εάν αποδέχονται όλα τα προαιρετικά Πρωτόκολλα επικυρώνοντάς τα, ενώ δεν έχουν αποδεχτεί όλα τα Κράτη Μέλη όλα τα προαιρετικά Πρωτόκολλα. Θα πρέπει να ελέγξετε ποια προαιρετικά Πρωτόκολλα έχουν επικυρωθεί από

το Κράτος σας στην ιστοσελίδα του Γραφείου Συνθηκών (Treaty Office website) του Συμβουλίου της Ευρώπης.

8. Τα Κράτη έχουν το δικαίωμα να παρεκκλίνουν, δηλαδή να μη δεσμεύονται για ορισμένες υποχρεώσεις με βάση τη Σύμβαση. Η απόφαση αυτή λαμβάνεται σε κυβερνητικό επίπεδο. Εάν οι Αρχές σας δεν σας ενημερώσουν ότι εφαρμόζεται κάποια παρέκκλιση, θα πρέπει να θεωρείτε ότι η Σύμβαση και τα σχετικά προαιρετικά Πρωτόκολλα είναι σε πλήρη ισχύ.
9. Η πρωταρχική ευθύνη να διασφαλιστεί η εκτέλεση της Σύμβασης σε εθνικό επίπεδο επαφίεται στα Συμβαλλόμενα Κράτη (δείτε παράγραφο 14 παρακάτω στο παρόν). Οι νόμοι και οι πολιτικές τους θα πρέπει να διατυπώνονται και όλοι οι δημόσιοι αξιωματούχοι θα πρέπει να εκτελούν όλα τα καθήκοντά τους κατά τέτοιο τρόπο που να επιτρέπει στη Σύμβαση να είναι σε πλήρη ισχύ. Τα Κράτη οφείλουν επίσης να παρέχουν ένα σύστημα ένδικων βοηθημάτων σε περίπτωση παραβίασης της Σύμβασης. Μόνον όταν έχουν δοκιμαστεί εθνικά ένδικα βοηθήματα για μια φερόμενη παραβίαση και μόνον όταν έχει διαπιστωθεί ότι τέτοια μέτρα δεν υπάρχουν ή ότι είναι ακατάλληλα, μπορεί ένα θύμα να προσφύγει στο **Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής καλούμενο στο παρόν «το Δικαστήριο»)**.
10. Η λειτουργία του Δικαστηρίου είναι να διασφαλίσει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη πληρούν τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει με βάση τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της. Το Δικαστήριο έχει έναν δικαστή από κάθε κράτος μέλος και εδρεύει στο Στρασβούργο. Έχει δικαιοδοσία να δικάζει και να εκδίδει αποφάσεις για αιτήσεις που έχουν κατατεθεί από οποιοδήποτε πρόσωπο, το οποίο ισχυρίζεται ότι έχει πέσει θύμα παραβίασης των δικαιωμάτων του με βάση τη Σύμβαση από ένα ή περισσότερα Συμβαλλόμενα Κράτη στη Σύμβαση (και να εκδικάζει διακρατικές υποθέσεις, αν και αυτές είναι σπάνιες και άσχετες με το παρόν εγχειρίδιο). Τα Κράτη **αναλαμβάνουν να συμμορφώνονται με την τελική απόφαση του Δικαστηρίου για οποιαδήποτε υπόθεση στην οποία μπορεί να είναι διάδικοι**, γεγονός που συνεπάγεται συνήθως την καταβολή οποιασδήποτε αποζημίωσης η οποία έχει

επιδικαστεί από το δικαστήριο, επαναφέροντας, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό, το θύμα στην πρότερη κατάσταση στην οποία βρισκόταν πριν την παραβίαση και συχνά κάνοντας αλλαγές στην εθνική νομοθεσία και πρακτική προκειμένου να εμποδίσουν μελλοντικές παρόμοιες παραβιάσεις. Επομένως, τυχόν παραβίαση της Σύμβασης από έναν εκπρόσωπο Κράτους μπορεί να έχει πολύ σοβαρές συνέπειες για το Κράτος αυτό, και φυσικά για το θύμα.

11. Για κάθε περίπτωση εκδίδεται απόφαση με βάση τα συγκεκριμένα γεγονότα, αλλά κατά την πορεία το Δικαστήριο οφείλει συχνά να ερμηνεύει τις έννοιες της Σύμβασης γενικότερα, και να θέτει αρχές για την εφαρμογή τους σύμφωνα με μια μεταβαλλόμενη Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για ζητήματα δικαίου και πολιτικής. Λαμβάνοντας υπόψιν τη νομολογία του Δικαστηρίου, η Σύμβαση είναι δεσμευτική για το Συμβαλλόμενο Κράτος και εκτελείται στο εθνικό δίκαιο από τα εθνικά δικαστήρια. Έτσι, το εγχειρίδιο θα αναφέρεται συχνά σε συγκεκριμένες υποθέσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση και οι οποίες απεικονίζουν τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμοστεί οι διατάξεις της Σύμβασης και εξυπηρετούν ως οδηγός όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να ενεργούν οι αξιωματούχοι για να τις σέβονται.

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

12. Το εγχειρίδιο αποτελείται από τρεις βασικές ενότητες:

Ενότητα I Ένας οδηγός των δικαιωμάτων που χορηγούνται από τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλα της και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις του Κράτους, με τη σειρά με την οποία εμφανίζονται οι διατάξεις. (Προσοχή: Όπως αναφέρθηκε παραπάνω στο παρόν, δεν συμμετέχουν όλα τα Κράτη σε όλα τα Πρωτόκολλα. Στην Ενότητα III αναφέρεται η θέση, ακριβώς τη στιγμή δημοσίευσης στον τύπο, σχετικά με το ποιος δεσμεύεται από τι). Οι διατάξεις αυτές που προκύπτουν πολύ συχνά κατά την εργασία των αξιωματούχων για τους οποίους έχει γραφτεί το παρόν εγχειρίδιο, καλύπτονται με περισσότερες

λεπτομέρειες από εκείνες που προκύπτουν σπάνια. Το εγχειρίδιο δεν αποσκοπεί στο να καλύψει όλα τα πιθανά ζητήματα, όπως θα έκανε ένα νομικό εγχειρίδιο, αλλά επικεντρώνεται επιλεκτικά στα πιο σημαντικά και σε εκείνα που απαντώνται συχνότερα.

Ενότητα II Ερωτήσεις και πίνακες ελέγχου (check lists) που τονίζουν τα σημεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν για να βοηθήσουν τους αξιωματούχους να αποφασίσουν εάν προκύπτει ένα πιθανό ζήτημα με βάση τη Σύμβαση, καθώς και ένα διάγραμμα ροής (flowchart).

Ενότητα III Κείμενο των διατάξεων που χορηγούν δικαιώματα με βάση τη Σύμβαση και τα Πρωτόκολλά της.

ΕΝΟΤΗΤΑ I – ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΩΝ ΤΗΣ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Άρθρο 1)

13. Η βασική υποχρέωση των Κρατών Μελών είναι να **«εξασφαλίζουν σε κάθε πρόσωπο στα πλαίσια της δικαιοδοσίας τους τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που καθορίζονται στην Ενότητα I της παρούσας Σύμβασης»**, (η οποία περιλαμβάνει, για εκείνα τα Κράτη που συμμετέχουν στα διάφορα Πρωτόκολλα, την υποχρέωση να εξασφαλίζουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που καθορίζονται στα Πρωτόκολλα αυτά).

14. Ο όρος **«κάθε πρόσωπο»** είναι μια πολύ ευρεία έννοια:

- Πρόσωπα που δεν είναι υπήκοοι του εν λόγω Κράτους καλύπτονται καθώς και υπήκοοι. Τα δικαιώματα δεν είναι μόνο για πολίτες

- Νομικά πρόσωπα (όπως για παράδειγμα: εταιρείες, μη κυβερνητικές οργανώσεις και σύλλογοι (incorporated associations)) καλύπτονται καθώς και φυσικά πρόσωπα (όπως για παράδειγμα: ιδιώτες και ομάδες ατόμων).
15. Ο όρος «**στα πλαίσια της δικαιοδοσίας τους**» σημαίνει συνήθως το ίδιο με τον όρο «εντός της επικράτειας του Κράτους», αλλά το δικαστήριο με τη νομολογία του έχει επεκτείνει την έννοια αυτή ώστε να καλύπτει εξαιρετικές περιπτώσεις σε περιπτώσεις όπου εκπρόσωποι ενός Κράτους (όπως για παράδειγμα διπλωμάτες ή μέλη των ενόπλων δυνάμεων) που βρίσκονται σε ξένη επικράτεια ασκούν έλεγχο ή εξουσία σε άλλους, ή σε περιπτώσεις όπου μέσω στρατιωτικής ενέργειας, ένα Κράτος ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο σε μια περιοχή εκτός της επικράτειάς του.

ΟΥΣΙΩΔΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

16. Σημασία ορισμένων τεχνικών όρων

Οι ακόλουθοι όροι που χρησιμοποιούνται στο παρόν εγχειρίδιο έχουν μια συγκεκριμένη σημασία στα πλαίσια της Σύμβασης:

- **απεριόριστα δικαιώματα** (unqualified rights) είναι τα δικαιώματα, τα οποία δεν μπορούν να αντισταθμιστούν με τις ανάγκες άλλων ιδιωτών ή με το οποιοδήποτε γενικό δημόσιο συμφέρον. Μπορεί να υπόκεινται σε συγκεκριμένες εξαιρέσεις, όπως για παράδειγμα, το δικαίωμα ενός προσώπου να μην στερείται την ελευθερία του, Άρθρο 5, ή μπορεί να μην υπόκεινται σε καμία εξαίρεση, οπότε αποκαλούνται απόλυτα δικαιώματα, όπως για παράδειγμα, ελευθερία από βασανιστήρια, Άρθρο 3.
- **περιορισμένα δικαιώματα** (qualified rights) είναι τα δικαιώματα, στα οποία μπορεί να υπάρξει παρέμβαση προκειμένου να προστατευθούν τα δικαιώματα κάποιου άλλου ή του ευρύτερου δημόσιου συμφέροντος, όπως για παράδειγμα, το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, Άρθρο 8.

- **οι αρνητικές υποχρεώσεις** (negative obligations) υποχρεώνουν τις αρχές ενός Κράτους να μην ενεργούν κατά τρόπο που να αποτελεί αδικαιολόγητη παρέμβαση στα δικαιώματα της Σύμβασης. Τα περισσότερα δικαιώματα της Σύμβασης διατυπώνονται κατ'αυτόν τον τρόπο.
- **οι θετικές υποχρεώσεις** (positive obligations) υποχρεώνουν τις αρχές ενός Κράτους να λάβει ενεργά μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει τα δικαιώματα της Σύμβασης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα μέτρα αυτά δεν αναφέρονται ρητά στο κείμενο αλλά έχουν υπονοηθεί σε αυτό από το Δικαστήριο.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ (Άρθρο 2)

17. **Η παράγραφος 1** του Άρθρου 2 αναφέρει «**Το δικαίωμα κάθε προσώπου στη ζωή προστατεύεται από το Νόμο. Σε κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να επιβληθεί στέρηση της ζωής (θάνατος) από πρόθεση...**». Στη συνέχεια, ακολουθεί μια εξαίρεση για την θανατική ποινή, η οποία δεν είναι σχετική στα Κράτη που συμμετέχουν στο Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 6 (το οποίο την καταργεί, εκτός αν αυτό προβλέπεται από τη νομοθεσία του Κράτους σε καιρό πολέμου) ή στο Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 13 (το οποίο την καταργεί εντελώς). **Η παράγραφος 2** ορίζει τρεις περιορισμένες εξαιρέσεις στην απαγόρευση διεθνούς στέρησης ζωής.
18. Το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι η θετική υποχρέωση των Κρατών και των εκπροσώπων αυτών να διασφαλίζουν τη ζωή προϋποθέτει την λήψη **προληπτικών μέτρων** σε πολλές περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα:
- **Για να προστατευθεί κάποιος από τη βία που ασκείται από άλλους**, αλλά μόνον στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι αρχές γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν την ύπαρξη ενός πραγματικού ή άμεσου κινδύνου και δεν έκαναν όλα όσα εύλογα αναμενόταν να κάνουν προκειμένου να τον αποφύγουν. Για παράδειγμα, η υποχρέωση αυτή παραβιάστηκε στην

περίπτωση κατά την οποία ένας φυλακισμένος για τον οποίο είχε διαταχθεί προφυλάκιση, θανατώθηκε από το άτομο που βρισκόταν στο ίδιο κελί με αυτόν, έναν άλλο φυλακισμένο με ιστορικό βίας και ψυχικής νόσου (Edwards εναντίον Η.Β.). Μπορεί επίσης να προκύπτει σε περιπτώσεις όπου υπάρχει ιστορικό οικογενειακής βίας

- Για να προστατευθεί **αποτελεσματικά** η ζωή κάποιου υπό τον έλεγχο σας
- **Για να προστατευθεί κάποιος από τον ίδιο του τον εαυτό**, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις όπου οι κρατούμενοι είναι γνωστό ότι διατρέχουν τον κίνδυνο αυτοκτονίας
- **Για να προστατευθούν άνθρωποι, οι οποίοι ζουν κοντά σε επικίνδυνες βιομηχανικές ζώνες**, όπως σε περιπτώσεις όπου έλαβε χώρα μια θανάσιμη έκρηξη σε μια χωματερή, γεγονός το οποίο είναι γνωστό ότι δημιουργεί έναν λειτουργικό κίνδυνο (Oneryildiz εναντίον Τουρκίας) ή για να διαφυλαχθούν άνθρωποι από προβλέψιμες φυσικές καταστροφές.

19. Επομένως, η υποχρέωση να προστατεύεται η ζωή δεν σημαίνει απλώς να εφαρμόζονται οι νόμοι, όπως για παράδειγμα να ποινικοποιούνται οι παράνομες θανατώσεις. Επεκτείνεται στην προστασία μαρτύρων και πληροφοριοδοτών καθώς και εκείνων που διοικούν φυλακές, κέντρα κράτησης, κέντρα περίθαλψης και ψυχιατρικά ιδρύματα, προστατεύοντας όσους βρίσκονται υπό την προστασία τους από θανάσιμη βλάβη που μπορεί να προκληθεί από άλλους ή από τους ίδιους τους εαυτούς τους.

20. **Χρήση θανάσιμης βίας από εκπροσώπους του Κράτους.** Στην παράγραφο 2 αναφέρονται οι περιορισμένες περιπτώσεις στις οποίες η στέρηση της ζωής (θάνατος) που οφείλεται σε χρήση θανάσιμης βίας δεν θα θεωρείται ότι αποτελεί παραβίαση του δικαιώματος του συγκεκριμένου άρθρου (απαγόρευση στέρησης της ζωής ενός προσώπου από πρόθεση). Πρόκειται για:

- A) την υπεράσπιση οποιουδήποτε προσώπου από παράνομη βία
- B) την πραγματοποίηση μιας νόμιμης σύλληψης ή την παρεμπόδιση της απόδρασης ενός προσώπου που κρατείται νόμιμα

- Γ) την καταστολή στάσεως ή ανταρσίας, σύμφωνα με το Νόμο.
21. **Υπάρχουν εξαντλητικές εξαιρέσεις, όχι αποτυπώσεις.** Το Κράτος οφείλει να περάσει μια πολύ μεγάλη δοκιμασία προτού καταφύγει στη θανάσιμη βία. Πρέπει να είναι **απολύτως αναγκαίο** να επιτευχθεί ένας ή περισσότεροι από τους εγκεκριμένους σκοπούς και μάλιστα **αυστηρώς αναλογικά προς τον σκοπό αυτόν**. Δεν αρκεί να αντισταθμίζεται το μεμονωμένο δικαίωμα με το δημόσιο συμφέρον. Επομένως, για παράδειγμα, οι πενήντα πυροβολισμοί κατά την διάρκεια εφόδου σε ένα σπίτι τρομοκράτη ήταν πολύ πιο πέρα από μια δικαιολογημένη αυτοάμυνα των εμπλεκόμενων αστυνομικών (Gul εναντίον Τουρκίας, 2000).
22. **Η δικονομική υποχρέωση να διεξάγεται έρευνα για θανάτους:** Το Δικαστήριο έχει εισαγάγει την υποχρέωση αυτή με τη νομολογία του. Η έρευνα θα πρέπει να ξεκινά αυτομάτως από τις αρχές. Πρέπει να πραγματοποιείται άμεσα, αποτελεσματικά και δημόσια και ανεξάρτητα από την υπηρεσία που χρησιμοποίησε την εν λόγω θανάσιμη βία. Διεξαγωγή έρευνας απαιτείται επίσης όταν επέρχεται θάνατος ως αποτέλεσμα πράξεων μεμονωμένων προσώπων. Την ευθύνη για την διεξαγωγή της έρευνας αυτής θα αναλαμβάνουν συνήθως ανώτεροι αξιωματούχοι αλλά οι απλοί αξιωματούχοι που εργάζονται για τον σκοπό αυτόν πρέπει να προετοιμάζονται για τη δυνατότητα αυτή, π.χ. τηρώντας αρχεία με πληροφορίες που έχουν λάβει καθορίζοντας τον κίνδυνο για τη ζωή ή στοιχεία αναφορικά με την παρακολούθηση για τους κινδύνους αυτοκτονίας προσώπων κατά την κράτηση κλπ., και πρέπει να συνεργάζονται πλήρως και ειλικρινά με οποιαδήποτε έρευνα που θα μπορούσε σε αντίθετη περίπτωση να είναι κατώτερη των προτύπων/προϋποθέσεων της Σύμβασης.
23. Το δικαίωμα στη ζωή μπορεί επίσης να προκύψει σε περιπτώσεις **απέλασης και έκδοσης**, εάν ένα πρόσωπο πρόκειται να αποσταλεί σε μια χώρα όπου υπάρχει πραγματικός κίνδυνος να του επιβληθεί η θανατική ποινή. Οι αποφάσεις για απέλαση και έκδοση λαμβάνονται συνήθως από δικαστήρια και υπουργούς, αλλά **οι αρμόδιοι αξιωματούχοι για θέματα μετανάστευσης**

και λοιποί αρμόδιοι θα πρέπει να γνωρίζουν τη δυνατότητα και ενημερώνονται προτού αποστείλουν ένα πρόσωπο το οποίο πρόκειται να είναι μετανάστης σε ένα άλλο κράτος, στο οποίο μπορεί να εκτεθεί στον κίνδυνο αυτόν.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (Άρθρο 3)

24. Στο Άρθρο 3 αναφέρεται απλά ότι **«Κανένα πρόσωπο δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία».**
25. Πρόκειται για **απόλυτο** δικαίωμα. Δεν συνηθίζεται να υπάρχουν μεταξύ των διατάξεων της Σύμβασης **επιτρεπτές εξαιρέσεις** ή καταστάσεις, ούτε έχει υπονοηθεί κάτι σχετικά με αυτές από το δικαστήριο. Αυτό σημαίνει ότι ούτε το δημόσιο συμφέρον ούτε τα δικαιώματα άλλων ούτε οι πράξεις του θύματος, όσο επικίνδυνες ή εγκληματικές και αν είναι, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν αυτού του είδους την μεταχείριση που απαγορεύεται με βάση τις διατάξεις του Άρθρου.
26. Γίνεται επίκληση του Άρθρου 3 σε πολλές διαφορετικές περιπτώσεις, αλλά το πιο συνηθισμένο πλαίσιο στο οποίο προκύπτει είναι **η μεταχείριση προσώπων, τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους**. Ως εκ τούτου, **αστυνομικοί και λοιποί αρμόδιοι για τους κρατούμενους (σωφρονιστικοί υπάλληλοι, αξιωματούχοι αρμόδιοι για θέματα μετανάστευσης και πρόσωπα που εργάζονται σε κέντρα κράτησης και ασφαλείς ψυχιατρικές μονάδες)** οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί προκειμένου να αποφεύγονται παραβιάσεις του Άρθρου. Είναι φρόνιμο να γίνεται από νωρίς μια εκτίμηση του κινδύνου κακομεταχείρισης, ειδικά για ευαίσθητες κατηγορίες (ύποπτοι παιδόφιλοι, μειονότητες κλπ.).
27. Το **«βασανιστήριο»** έχει οριστεί ως μια **«σκόπιμη απάνθρωπη μεταχείριση που προξενεί πολύ σοβαρό και βάνανσο πόνο»**. Ο βαθμός του πόνου είναι

η βασική διαφορά ανάμεσα στο βασανιστήριο και την απάνθρωπη μεταχείριση, αλλά πρέπει επίσης να γίνεται από πρόθεση, όπως για παράδειγμα, με στόχο την απόσπαση πληροφοριών ή τον εκφοβισμό. Προσοχή: Το γεγονός ότι οι πληροφορίες αυτές μπορεί να σώσουν ζωές αθώων δεν δικαιολογεί το βασανιστήριο. Παραδείγματα ενεργειών που διαπιστώθηκε από το Δικαστήριο ότι αποτελούν βασανιστήρια περιλαμβάνουν **βιασμό, απειλές για πρόκληση βλάβης στα μέλη της οικογένειας, κράτηση με δεμένα τα μάτια και εικονικές εκτελέσεις (mock executions)**. Ο πόνος μπορεί να είναι ψυχικός αλλά και σωματικός. Τα όρια όσον αφορά τα βασανιστήρια εξελίσσονται: κάτι που δεν θεωρούνταν βασανιστήριο πριν 30 χρόνια μπορεί να θεωρείται σήμερα, καθώς αλλάζουν τα πρότυπα (Selmouni εναντίον Γαλλίας, υπόθεση που αφορούσε έναν ύποπτο, ο οποίος δέχτηκε χτυπήματα στο σώμα). Το ίδιο ισχύει και για την απάνθρωπη μεταχείριση.

28. Η «**απάνθρωπη μεταχείριση**» προϋποθέτει ένα **ελάχιστο επίπεδο σοβαρότητας και πρέπει «να προξενεί είτε πραγματική σωματική βλάβη ή έντονο ψυχικό πόνο»**. Δεν χρειάζεται να είναι σκόπιμη ούτε να πραγματοποιείται για κάποιον σκοπό. Στις τυπικές περιπτώσεις τραυματισμών υπό κράτηση, όταν η υγεία ενός προσώπου είναι καλή πριν τη σύλληψη ή κράτησή του και αποδεικνύεται ότι εμφανίζει τραυματισμούς μετά από αυτήν, την ευθύνη προκειμένου να αποδειχθεί ότι δεν χρησιμοποιήθηκε βία ή ότι δεν χρησιμοποιήθηκε υπερβολική βία ή ότι η χρησιμοποίηση βίας δικαιολογείται από τη συμπεριφορά του ίδιου του θύματος βαραίνει τις Αρχές. Αδικαιολόγητος περιορισμός κατά τη διάρκεια της σύλληψης ή σε περίπτωση ενός ψυχιατρικού ασθενούς μπορεί επίσης να συνιστά απάνθρωπη μεταχείριση.

29. Η «**εξευτελιστική μεταχείριση**» περιλαμβάνει την **μειωτική και ταπεινωτική συμπεριφορά** σε αντίθεση προς τον σωματικό και ψυχικό πόνο. Όπως και στην περίπτωση απάνθρωπης συμπεριφοράς, δεν χρειάζεται να είναι σκόπιμη. Στις περισσότερες περιπτώσεις, **οι συνθήκες κράτησης** είναι

εξευτελιστικές, όπως για παράδειγμα, συνθήκες κράτησης σε βρώμικο χώρο με συνωστισμό προσώπων για παρατεταμένο χρονικό διάστημα (Kalashnikov εναντίον Ρωσίας). Οι ίδιες συνθήκες μπορεί να είναι και απάνθρωπες, εάν είναι πολύ σοβαρές. **Σωματικές έρευνες χωρίς ρούχα** ακόμη και σε περιπτώσεις που δικαιολογούνται για λόγους ασφαλείας, μπορεί να είναι εξευτελιστικές, εάν πραγματοποιούνται χωρίς σεβασμό στην αξιοπρέπεια του προσώπου, όπως για παράδειγμα, δημόσια ή μπροστά σε πρόσωπα του αντίθετου φύλου. **Η κράτηση στην απομόνωση** δεν είναι απαραίτητα απάνθρωπη ή εξευτελιστική, αλλά μπορεί να είναι εάν παραταθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η έλλειψη ή άρνηση **ιατρικής βοήθειας** μπορεί να είναι εξευτελιστική όταν προκαλεί άγχος ή αγωνία ή πόνο, ειδικά σε ψυχικά ασθενείς. Η αντίθετη κατάσταση της **υποχρεωτικής ιατρικής παρέμβασης**, όπως για παράδειγμα, η δια της βίας σίτιση, παρόλο που δεν είναι κατά βάση απάνθρωπη ή εξευτελιστική, μπορεί να καταστεί τέτοια, εάν δεν είναι ιατρικώς απαραίτητη ή εάν πραγματοποιείται χωρίς διασφαλίσεις ή σεβασμό. Αντιπαραβάλλετε δύο περιπτώσεις στις οποίες πραγματοποιήθηκε ιατρική παρέμβαση για την ανάκτηση ναρκωτικών ουσιών που είχαν καταπιεί ύποπτοι έμποροι ναρκωτικών. Στην υπόθεση Jalloh εναντίον Γερμανίας, χορηγήθηκε δια της βίας ένα εμετικό φάρμακο προκειμένου να ληφθούν αποδεικτικά στοιχεία, παρά την βίαιη αντίσταση. Ο τρόπος με τον οποίο έγινε αυτό ήταν εξευτελιστικός και εμπεριείχε κινδύνους για την υγεία. Διαπιστώθηκε παραβίαση του Άρθρου 3. Στην υπόθεση Bogumil εναντίον Πορτογαλίας, πραγματοποιήθηκε χειρουργική επέμβαση προκειμένου να αφαιρεθεί ένα πακέτο κοκαΐνης από το στομάχι του αιτούντος κατόπιν ιατρικής οδηγίας και υπό την επίβλεψη ιατρού προκειμένου μάλλον να σωθεί η ζωή παρά να βρεθούν τα αποδεικτικά στοιχεία. Δεν υπάρχει παραβίαση. **Η σημασία της στενής συνεργασίας και του συντονισμού ανάμεσα στους αξιωματούχους που είναι αρμόδιοι για την κράτηση και τους ιατρούς στις περιπτώσεις αυτές δεν μπορεί να υπερτονίζεται.** Η χρησιμοποίηση χειροπεδών δεν θεωρητική εξευτελιστική μεταχείριση, εάν αυτό είναι εύλογα απαραίτητο,

όπως για παράδειγμα προκειμένου να εμποδίσει το πρόσωπο να αποδράσει ή να τραυματίσει άλλους, αλλά μπορεί να θεωρείται (εξευτελιστική μεταχείριση) εάν το πρόσωπο που φορά τις χειροπέδες νοσηλεύεται ή περιφέρεται έτσι δημόσια ή στη δίκη.

30. **Διακρίσεις**, όπως για παράδειγμα για εθνικούς λόγους, μαζί με αποδείξεις κακομεταχείρισης, μπορεί να καταστήσουν πιθανότερο να διαπιστωθεί παραβίαση του Άρθρου 3, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις όπου ύποπτοι Ρομά αντιμετωπίστηκαν με εχθρικό και εξευτελιστικό τρόπο από δικαστικές και εκτελεστικές αρχές (Moldovan εναντίον Ρουμανίας, Αρ. 2).
31. **Απέλαση και έκδοση**. Η απέλαση ή έκδοση ενός προσώπου σε μια άλλη χώρα όπου αντιμετωπίζει τον πραγματικό κίνδυνο να έχει μια μεταχείριση αντίθετη προς τις διατάξεις του Άρθρου 3, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παραβίαση από το κράτος που προβαίνει στην απέλαση. Όπως με το Άρθρο 2, στις περισσότερες περιπτώσεις η απόφαση για απέλαση κλπ. θα λαμβάνεται σε ανώτερο δικαστικό ή κυβερνητικό επίπεδο. Αλλά την ευθύνη για τις συνθήκες επιστροφής του προσώπου που απελαύνεται φέρουν συχνά οι αστυνομικοί ή οι αξιωματούχοι που είναι αρμόδιοι για θέματα μετανάστευσης. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να διασφαλίζονται ανθρώπινες συνθήκες και ένα πρόσωπο το οποίο είναι ιατρικώς ακατάλληλο να ταξιδέψει δεν θα πρέπει να αναγκαστεί να το κάνει.
32. **Θετικές υποχρεώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 3**: η υποχρέωση να **παρεμποδίζεται** μεταχείριση αντίθετη προς τις διατάξεις του Άρθρου 3 είναι κατά κύριο λόγο μια λειτουργία της κυβέρνησης κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία και κατά τη διαδικασία ετοιμασίας κανονισμών. Μπορεί, ωστόσο, να προκύψει και σε επίπεδο εργασίας, όπως για παράδειγμα σε περιπτώσεις κατά τις οποίες κοινωνικοί λειτουργοί δεν κατέβαλλαν τις απαραίτητες προσπάθειες για να προστατεύσουν παιδιά από σοβαρή και μακροχρόνια αμέλεια των γονέων αυτών, την οποία γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν (Z εναντίον H.B.). Σε περιπτώσεις που αφορούν ευαίσθητες ομάδες όπως παιδιά, άτομα που δεν έχουν σώσας τας φρένας ή

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

κρατούμενους, η υποχρέωση του Κράτους να παρεμποδίσει τυχόν κακομεταχείριση ενισχύεται.

33. **Δικονομική υποχρέωση διεξαγωγής έρευνας:** όπως με το δικαίωμα στη ζωή (Άρθρο 2), σε περιπτώσεις αμφισβητήσιμης παραβίασης του Άρθρου 3, είναι υποχρεωτικό να διεξάγεται μια ανεξάρτητη, αποτελεσματική και άμεση έρευνα. Για παράδειγμα, οι τραυματισμοί πρέπει να εξετάζονται από ιατρό όσο το δυνατόν πιο σύντομα, προκειμένου να διαπιστωθεί πως προέκυψαν. Οι αστυνομικοί και λοιποί αξιωματούχοι πρέπει να τηρούν σωστά και ακριβή αρχεία των ενεργειών τους, και εάν κατηγορηθούν για κακομεταχείριση, να συνεργάζονται πλήρως με οποιονδήποτε αρμόδιο για την έρευνα.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ, ΔΟΥΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Άρθρο 4)

34. Ο όρος «δουλεία» σημαίνει **«τη θέση ή την κατάσταση ενός προσώπου στο οποίο ασκούνται σε ένα πρόσωπο όλες ή κάποιες από τις εξουσίες που συνδέονται με τα δικαιώματα ιδιοκτησίας»**. Σε μια υπόθεση στην οποία ένα νεαρό κορίτσι που μεταφέρθηκε από την χώρα όπου γεννήθηκε αναγκάστηκε να εργάζεται πολλές ώρες χωρίς να λαμβάνει οποιαδήποτε πληρωμή για μια οικογένεια και αναγκάστηκε να ζει στο σπίτι της οικογένειας αυτής χωρίς να έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τις συνθήκες ζωής της, το δικαστήριο διαπίστωσε ότι δεν ήταν σκλάβο (επειδή δεν αποτελούσε «ιδιοκτησία» της οικογένειας) αλλά βρισκόταν υπό καθεστώς δουλείας (Siliadin εναντίον Γαλλίας) επειδή ο τόπος κατοικίας και εργασίας της είχαν επιβληθεί σε αυτήν ενάντια στη θέλησή της.
35. **«Καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία»** είναι η περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο, το οποίο οφείλει να εργάζεται ή να παρέχει υπηρεσίες υπό την απειλή τιμωρίας. Η παράγραφος 3 του Άρθρου 4 αναφέρει τρεις περιπτώσεις οι οποίες δεν θεωρούνται καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.

- Α) εργασία που πραγματοποιείται από φυλακισμένους στα πλαίσια νόμιμης κράτησης αυτών
- Β) στρατιωτική θητεία (ή οποιαδήποτε αναγνωρισμένη υπηρεσία που ισοδυναμεί με αυτή)
- Γ) εργασία που αποτελεί μέρος των κανονικών υποχρεώσεων ενός πολίτη (όπως για παράδειγμα καθήκοντα ενόρκου)
36. **Μια θετική υποχρέωση διεξαγωγής έρευνας** μπορεί να προκύψει επίσης, ειδικά σε περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων και οικιακής δουλείας. Η έρευνα πρέπει να πληροί τις ίδιες προϋποθέσεις διαφάνειας, αποτελεσματικότητας και ανεξαρτησίας που αναφέρονται αναλυτικά στα Άρθρα 2 και 3 (δείτε παρ. 23 παραπάνω στο παρόν).

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

37. Το δικαίωμα να μη στερείται κάποιος την προσωπική του ελευθερία χωρίς νόμιμη αιτία είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές του συστήματος της Σύμβασης. Επομένως, το Άρθρο 5 υποστηρίζει εξ αρχής με σθένος ένα **τεκμήριο ελευθερίας**, τόσο θετικά όσο και αρνητικά. «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και ασφάλεια. Κανένα πρόσωπο δεν θα στερείται την ελευθερία του εκτός από τις ακόλουθες περιπτώσεις και σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο Νόμο...»
38. Η **απώλεια της ελευθερίας** συνίσταται σε δύο στοιχεία: φυλάκιση σε ένα συγκεκριμένο χώρο για ένα μη αμελητέο χρονικό διάστημα και απουσία συναίνεσης από πλευράς κρατουμένου. Δεν προϋποθέτει σωματικό περιορισμό (φυλάκιση). Την ίδια στιγμή, ορισμένες περιπτώσεις ελέγχου μεγάλου αριθμού προσώπων για λόγους ασφαλείας δεν θεωρούνται στέρηση της ελευθερίας σύμφωνα με το Άρθρο, όπως για παράδειγμα, ο έλεγχος μαζών σε αθλητικά γεγονότα ή σε αυτοκινητοδρόμους μετά από ένα ατύχημα. Το δικαστήριο διαπίστωσε επίσης, σε συγκεκριμένα περιστατικά, ότι το Άρθρο 5 δεν ισχύει όταν διαδηλωτές, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων βίαιων

στοιχείων, τέθηκαν σε αστυνομικό κλοιό για λόγους ασφαλείας σε μια μικρή περιοχή της πόλης για μερικές ώρες (Austin και λοιποί εναντίον Η.Β.).

39. Το Δικαστήριο υπογράμμισε το γεγονός ότι η **προστασία από αυθαιρεσία** αποτελεί τον πυρήνα του Άρθρου 5, το οποίο παρέχει το δικαίωμα στην ασφάλεια και στην ελευθερία, και προϋποθέτει ότι σε κάθε περίπτωση, πρέπει να ακολουθούνται οι διαδικασίες που προβλέπονται από το Νόμο. Επομένως, στην περίπτωση ενός ξένου υπηκόου, ο οποίος καταζητούνταν για φόνο στο Κράτος Α και επομένως δεν θα μπορούσε για νομικούς λόγους να εκδοθεί εκεί, η αστυνομία τον συνέλαβε και τον οδήγησε με τη βία στα σύνορα με το Κράτος Β, από όπου θα μπορούσε να εκδοθεί. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η σύλληψη που σχεδιάστηκε για να πληροί τις προϋποθέσεις του Νόμου περί έκδοσης, ήταν αυθαίρετη και αντίθετη προς το Άρθρο 5 (Bozano εναντίον Γαλλίας).
40. Σε αντίθεση προς το Άρθρο 3, **το δικαίωμα στην ελευθερία** δεν είναι απόλυτο (δείτε παρ. 17 παραπάνω στο παρόν). Υπάρχουν προφανώς νόμιμοι λόγοι για τους οποίους η κοινωνία μπορεί να χρειάζεται να στερεί από τους ανθρώπους την ελευθερία τους για το γενικό συμφέρον, ειδικά σε περιπτώσεις όπου οι πράξεις τους θέτουν σε κίνδυνο τους ίδιους ή άλλους. Επομένως, το δικαίωμα έχει **έξι ειδικές εξαιρέσεις**, οι οποίες αναφέρονται στην παράγραφο 1, υποπαράγραφοι α-στ, και είναι **εξαντλητικές**. Οι αξιωματούχοι που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή του Νόμου και ειδικότερα εκείνοι οι οποίοι έχουν εξουσίες/αρμοδιότητες να προβαίνουν σε σύλληψη και κράτηση, διαδραματίζουν τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο να τηρούν αυστηρά τα όρια που αναφέρονται στις υποπαραγράφους α-στ, και να υποβάλλουν άμεσα τις ενέργειες και αποφάσεις τους σε δικαστικό έλεγχο.

41. Οι **έξι εξαιρέσεις στις οποίες επιτρέπεται στέρηση της ελευθερίας** είναι οι ακόλουθες:

Α) Ένα πρόσωπο μπορεί να κρατείται μετά από καταδικαστική απόφαση, η οποία έχει εκδοθεί από δικαστήριο που έχει αρμοδιότητα να αποφασίσει για τη συγκεκριμένη υπόθεση

- Β) Ένα πρόσωπο μπορεί να κρατείται επειδή δεν συμμορφώθηκε με την εντολή του δικαστηρίου ή προκειμένου να διασφαλιστεί ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που επιβάλλονται με βάση το Νόμο
- Γ) Ένα πρόσωπο μπορεί να συλλαμβάνεται και κρατείται προκειμένου να προσέλθει στο δικαστήριο εφόσον υπάρχει εύλογη υποψία ότι έχει διαπράξει ένα ποινικό αδίκημα ή εφόσον αυτό είναι εύλογα απαραίτητο προκειμένου να εμποδιστεί από το να διαπράξει ένα ποινικό αδίκημα ή από το να διαφύγει αφού έχει διαπράξει ένα ποινικό αδίκημα
- Δ) Ένας ανήλικος (κάτω των 18 ετών) μπορεί να κρατείται προκειμένου να διασφαλιστεί ότι λαμβάνει εκπαίδευση ή όταν εκκρεμούν δικαστικές διαδικασίες σε βάρος του για μη ποινικό αδίκημα (όπως για παράδειγμα να τεθεί ο ανήλικος υπό φροντίδα – οι ποινικές διαδικασίες καλύπτονται από τις διατάξεις της υποπαραγράφου γ)
- Ε) Πρόσωπα με μολυσματικές ασθένειες, πρόσωπα που δεν έχουν σώας τα φρένας, αλκοολικοί, ναρκομανείς και περιπλανώμενοι μπορούν να κρατούνται
- Στ) Ένα πρόσωπο μπορεί να συλλαμβάνεται ή κρατείται προκειμένου να παρεμποδιστεί η μη εγκεκριμένη είσοδός του στη χώρα ή για λόγους απέλασης ή έκδοσης.
42. Και στις έξι περιπτώσεις υπάρχει μια συγκεκριμένη προϋπόθεση προκειμένου η κράτηση να είναι **νόμιμη**. Αυτό σημαίνει ότι όχι μόνο πρέπει να είναι σύμφωνη με το εσωτερικό (εθνικό) δίκαιο και την εσωτερική διαδικασία, για τα οποία υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης και πρόβλεψης, αλλά και ότι η εφαρμογή του Νόμου αυτού πρέπει να είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση, δηλαδή να γίνεται για τον σκοπό που επιβάλλεται στις υποπαραγράφους α-στ.
43. Η κράτηση που πραγματοποιείται προκειμένου **να διασφαλιστεί ότι πληρείται μια νομική υποχρέωση** (υποπαραγράφος β) καλύπτει θέματα όπως ένας αποκλεισμός δρόμου, ένα τυχαίο αλκοτέστ ή ένας έλεγχος στοιχείων ταυτότητας και λοιπές κοινές ασκήσεις των αστυνομικών αρχών. Η κράτηση πρέπει να αποτελεί το έσχατο μέτρο στο οποίο πρέπει να προσφεύγει μια αρχή αφού έχει προηγουμένως δώσει τη δυνατότητα στο πρόσωπο να

συμμορφωθεί με την θέλησή του. Πρέπει επίσης να βασίζεται στην λογική της αναλογικότητας και να αποσκοπεί στη διασφάλιση της συμμόρφωσης και όχι στην τιμωρία.

44. **Η σύλληψη και κράτηση που πραγματοποιείται εφόσον υπάρχει υποψία ότι έχει διαπραχθεί ένα ποινικό αδίκημα** (υποπαράγραφος γ) αποτελεί την πιο συνηθισμένη εξαιρετική περίπτωση και εκείνη κατά την οποία προκύπτουν συχνότερα προβλήματα. Η σύλληψη πρέπει να γίνεται λόγω **εύλογης** υποψίας με την πρόθεση να απαγγελθούν κατηγορίες και όχι να εκμαιευθούν πληροφορίες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην απαγγελία κατηγοριών. Αλλά το Δικαστήριο αποδέχεται ότι επιτρέπεται μια περίοδος ανάκρισης, η οποία δεν μπορεί να διαρκεί περισσότερο σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα όταν υπάρχουν υποψίες για τρομοκρατικές ενέργειες, εξαιτίας της δυσκολίας να βρεθούν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία στα οποία μπορούν να βασιστούν οι κατηγορίες.
45. Το Δικαστήριο δεν έχει καθορίσει τι σημαίνει «**σώας τας φρένας**» (υποπαράγραφος ε), επειδή η ιατρική άποψη και πρακτική εξελίσσονται συνεχώς. Επομένως, η μοναδική ασφαλής ενέργεια για αξιωματούχους είναι να προβαίνουν στην κράτηση προσώπων (και να παραμένουν τα πρόσωπα αυτά υπό κράτηση) κατόπιν επιτακτικής, αντικειμενικής και πρόσφατης ιατρικής οδηγίας. Ο τόπος και οι συνθήκες κράτησης των προσώπων αυτών πρέπει επίσης να είναι κατάλληλος σε σχέση με την κατάστασή τους. Η τοποθέτηση ενός ατόμου που δεν έχει σώας τας φρένας σε έναν χώρο κοινωνικής φροντίδας μπορεί επίσης να συνιστά στέρηση της ελευθερίας του.
46. Όταν αντιμετωπίζει **πρόσωπα που δεν έχουν σώας τας φρένας, αλκοολικούς, περιπλανώμενους και ναρκομανείς** (υποπαράγραφος ε), το Δικαστήριο απαιτεί μια **αναλογική** ανταπόκριση στη συμπεριφορά του ατόμου. Σε μια περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο υπό την επήρεια μέθης ενεπλάκη σε έναν καυγά σε ταχυδρομείο, η αστυνομία τον πήγε σε κέντρο απεξάρτησης από το αλκοόλ και τον κράτησε εκεί για περισσότερες από έξι ώρες. Δεν υπήρχαν αποδείξεις ότι το πρόσωπο αυτό αποτελούσε
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ**
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

κίνδυνο για άλλους ή για τον εαυτό του ούτε είχε ιστορικό αλκοολισμού. Η αστυνομία είχε και άλλες επιλογές (όπως για παράδειγμα να τον πάει στο σπίτι του για να συνέλθει από την μέθη). Το Δικαστήριο είπε ότι «η κράτηση ενός προσώπου είναι τόσο σοβαρό ζήτημα που δικαιολογείται μόνον όταν η λήψη άλλων, λιγότερο σοβαρών μέτρων έχει εξεταστεί και έχει διαπιστωθεί ότι τα μέτρα αυτά είναι ανεπαρκή προκειμένου να διασφαλιστεί το πρόσωπο ή το κοινό» (Witold Litwa εναντίον Πολωνίας).

47. Η κράτηση όταν εκκρεμεί **επέλαση ή έκδοση** (υποπαράγραφος στ) μπορεί να πραγματοποιείται σε ένα κέντρο κράτησης ειδικά σχεδιασμένο για διαδικασίες “fast-track” ταχείας εκκαθάρισης παρόμοιων υποθέσεων, αλλά μόνον για ένα μικρό χρονικό διάστημα (επτά ημέρες αποφασίστηκε ότι ήταν ένα αποδεκτό χρονικό διάστημα στην υπόθεση Saadi εναντίον Η.Β.). Η κράτηση μπορεί να πραγματοποιείται εκτός των ορίων ενός αναγνωρισμένου τόπου εγκλεισμού: παραβίαση διαπιστώθηκε όταν πρόσωπα τα οποία ζήτησαν άσυλο περιορίστηκαν σε μια ζώνη διέλευσης ενός αεροδρομίου για χρονικό διάστημα είκοσι ημερών, και στη συνέχεια απελάθηκαν. Θεωρητικά, ήταν ελεύθεροι να φύγουν αλλά στην πράξη, δεν είχαν που να πάνε και δεν είχαν καμία νομική ή κοινωνική βοήθεια. Ο εγγυήσεις του Άρθρου 5 δεν ίσχυσαν (Amuur εναντίον Γαλλίας).

48. Η **παράγραφος 2** του Άρθρου 5 προϋποθέτει ότι **ένα πρόσωπο το οποίο συλλαμβάνεται πρέπει να ενημερώνεται άμεσα σε γλώσσα που κατανοεί για τους λόγους της σύλληψης του και για τυχόν κατηγορίες που έχουν απαγγελθεί σε βάρος του**. Αποτελεί στοιχειώδη διασφάλιση να ενημερώνεται ένα πρόσωπο για τον λόγο για τον οποίο έχει συλληφθεί, σε απλή και μη τεχνική γλώσσα, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αρνηθεί το αδίκημα ή να αμφισβητήσει την κράτησή του, εάν αυτό είναι απαραίτητο στο δικαστήριο (δείτε Άρθρο 5(4) παρακάτω στο παρόν). Η κατανοητή γλώσσα που απαιτείται να χρησιμοποιηθεί μπορεί να είναι μια ξένη γλώσσα, ή για παράδειγμα, η νοηματική γλώσσα εάν το πρόσωπο το οποίο συλλαμβάνεται είναι κωφό. Το τι ακριβώς ικανοποιεί την απαίτηση «άμεσα» μπορεί να

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

ποικίλλει ανάλογα με την περίπτωση, αλλά το Δικαστήριο έχει ορίσει ότι θα αναμένει να ενημερώνεται ο κρατούμενος «εντός λίγων ωρών από τη σύλληψή του». Ομοίως, οι απαιτούμενες λεπτομέρειες μπορεί να ποικίλλουν: σε ορισμένες υποθέσεις στις οποίες υπάρχει υποψία για τρομοκρατικές ενέργειες, το Δικαστήριο έχει αποδεχτεί ότι οι λόγοι μπορεί να παρουσιάζονται εν συντομία και να είναι λιγότερο συγκεκριμένοι από ότι σε κανονικές υποθέσεις, προκειμένου να μη γίνει γνωστό τι ακριβώς γνωρίζουν και τι δεν γνωρίζουν οι αρχές. Σε σπάνιες περιπτώσεις, οι πληροφορίες μπορούν να δοθούν στον εκπρόσωπο του προσώπου που συλλαμβάνεται (όπως για παράδειγμα όταν η ψυχική κατάσταση του προσώπου καθιστά αδύνατη την κατανόησή τους).

49. **Η παράγραφος 3** προϋποθέτει ότι ένα πρόσωπο το οποίο συλλαμβάνεται επειδή υπάρχει υποψία ότι έχει διαπράξει ένα αδίκημα **θα πρέπει να προσέλθει άμεσα ενώπιον ενός δικαστή ή άλλου δικαστικού υπαλλήλου και θα δικαιούται να δικαστεί εντός εύλογου χρονικού διαστήματος ή να αφεθεί ελεύθερο ενώ εκκρεμεί δίκη**. Αυτό πρέπει να συμβεί αυτομάτως. Ο κρατούμενος δεν χρειάζεται να υποβάλλει αίτηση για αυτό (αντίθετα με την παράγραφο 4 παρακάτω στο παρόν). Το πρόσωπο ενώπιον του οποίου προσέρχεται ο κρατούμενος μπορεί να είναι δικαστής (judge or magistrate) ή άλλος δικαστικός υπάλληλος υπό την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο αυτό είναι ανεξάρτητο από αρχές και κόμματα και είναι αμερόληπτο. Το θέμα είναι ότι το πρόσωπο έχει την αρμοδιότητα να ελέγξει την ουσία της υπόθεσης, να διαπιστώσει εάν οι λόγοι της σύλληψης και κράτησης είναι επαρκείς και να διατάξει την απελευθέρωση, εάν δεν είναι. Το τι ακριβώς ικανοποιεί την προϋπόθεση «άμεσα» μπορεί και πάλι να ποικίλλει, αλλά συνήθως θα πρέπει να είναι η επόμενη ημέρα. Το Δικαστήριο θεώρησε ότι οι τέσσερις ημέρες είναι το ανώτατο χρονικό όριο, παρόλο που μικρότερα χρονικά διαστήματα μπορεί επίσης να είναι αντίθετα προς τις διατάξεις της Σύμβασης. Απόφαση **με χρηματική εγγύηση** μπορεί να ληφθεί εκείνη τη στιγμή ή λίγο αργότερα. Το Δικαστήριο ζητά να φαίνεται ότι είναι απαραίτητη η κράτηση όταν

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES

SERVICE DE TRADUCTION

HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

TRANSLATION SERVICE

εκκρεμεί δίκη (όπως για παράδειγμα εάν υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να διαφύγει ο κρατούμενος), με βάση την κατάλληλη εξέταση των περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης σύμφωνα με το γενικό τεκμήριο της ελευθερίας. Το να έλθει η υπόθεση προς συζήτηση στο δικαστήριο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος θα απασχολεί τόσο κατηγορούς και δικαστήρια όσο και την αστυνομία. Όλοι αυτοί πρέπει να εργαστούν μαζί για τον σκοπό αυτόν.

50. **Η παράγραφος 4** είναι η διάταξη περί «προσωπικής ασφάλειας» (“**habeas corpus**”) της Σύμβασης, με την οποία παρέχεται σε ένα πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή κρατείται το δικαίωμα «να κινήσει δικαστικές διαδικασίες με βάση τις οποίες θα αποφασιστεί ταχέως από ένα δικαστήριο η νομιμότητα της κράτησής του και θα διαταχθεί η απελευθέρωση του εάν η κράτησή του είναι παράνομη». Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για να αμφισβητείται η φυλάκιση ως μέρος ποινής που έχει επιβληθεί για ποινικό αδίκημα (Άρθρο 5(1)(α)). Οι διαδικασίες πρέπει να διεξάγονται κατ’ αντιμωλία και πρέπει πάντα να διασφαλίζεται η «ισότητα των όπλων» ανάμεσα στους διαδίκους, γεγονός που προϋποθέτει ότι οι κρατούμενοι και οι εκπρόσωποί τους πρέπει να έχουν πρόσβαση στα βασικά έγγραφα με βάση τα οποία ζητήθηκε η κράτηση. «Ταχέως» σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υπάρξει αδικαιολόγητη καθυστέρηση στο να ξεκινήσουν δικαστικές διαδικασίες στο δικαστήριο (όπως για παράδειγμα καθυστέρηση στην μετάφραση εγγράφων που χρησιμοποιούνται σε δικαστικές διαδικασίες). Εφόσον η κράτηση έχει διαταχθεί από το δικαστήριο, ικανοποιούνται συνήθως οι απαιτήσεις του δικαιώματος αυτού. Το δικαίωμα συνεπάγεται συνήθως ένα δικαίωμα να πραγματοποιείται έλεγχος της νομιμότητας της κράτησης σε τακτά χρονικά διαστήματα.

51. **Η παράγραφος 5** εγγυάται το δικαίωμα αποζημίωσης για κάθε πρόσωπο το οποίο είναι θύμα σύλληψης και κράτησης κατά παράβαση των διατάξεων του Άρθρου 5. Η ευθύνη για τη διασφάλιση του δικαιώματος αυτού θα βαρύνει άλλους και όχι τους αξιωματούχους, των οποίων η εργασία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

περιλαμβάνει εξουσίες σύλληψης και κράτησης, αλλά αποτελεί ισχυρό κίνητρο για τους αξιωματούχους αυτούς να σέβονται τα δικαιώματα που παρέχονται από το Άρθρο 5. Εάν δεν το πράξουν, το γεγονός αυτό θα στοιχίσει πολλά χρήματα στο Κράτος.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΔΙΚΑΙΗ ΔΙΚΗ (Άρθρο 6)

52. Η βασική διάταξη του Άρθρου 6, στην πρώτη πρόταση της παραγράφου 1, είναι ότι **«Κατά τον προσδιορισμό των αστικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του ή τυχόν κατηγοριών σε βάρος του για ποινικό αδίκημα, κάθε πρόσωπο δικαιούται μια δίκαιη δίκη σε δημόσια συνεδρίαση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο (tribunal) σύμφωνα με το Νόμο».**
53. Η δίκαιη δίκη είναι μια θεμελιωδώς σημαντική εγγύηση σε κάθε δημοκρατική κοινωνία, επομένως, το παρόν Άρθρο είναι μια από τις πιο σημαντικές, και συχνότερα επικαλούμενες, διατάξεις της Σύμβασης. Υπάρχουν περισσότερες περιπτώσεις σε σχέση με μια δίκαιη δίκη από ότι σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο θέμα. Η ευθύνη για τη διασφάλιση μιας δίκαιης δίκης βαρύνει πολύ περισσότερο τους δικαστές, εισαγγελείς και νομοθέτες παρά τους αξιωματούχους που συναλλάσσονται απευθείας με το κοινό και για τους οποίους έχει σχεδιαστεί το παρόν εγχειρίδιο. Αλλά οι **αστυνομικοί** (οι οποίοι δύναται να ενεργούν ως εισαγγελείς σε ορισμένα συστήματα) και οι **σωφρονιστικοί υπάλληλοι** έχουν ευθύνες για ποινικές υποθέσεις και οι **λοιποί αξιωματούχοι – δικαστικοί υπάλληλοι, κοινωνικοί λειτουργοί, αξιωματούχοι αρμόδιοι για την έκδοση αδειών και εγκρίσεων και ληξίαρχοι** – δύναται επίσης να έχουν ευθύνες σε αστικές υποθέσεις.
54. Εξαιτίας του ότι η Σύμβαση πρέπει να ισχύει σε πολλά Κράτη, τα νομικά συστήματα των οποίων διαφέρουν σημαντικά, σε πολλούς από τους όρους στο Άρθρο έχει αποδοθεί από το δικαστήριο η δική τους «αυτόνομη» σημασία με βάση τη Σύμβαση. Αυτό ισχύει για παράδειγμα για τους όρους «ποινικός»,

«κατηγορία» και «αστικό δικαίωμα». Οι όροι αυτοί δε θα έχουν πάντα την ίδια σημασία με αυτή που έχουν στα εθνικά συστήματα.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

55. Κατά κανόνα, το Άρθρο 6 ισχύει ευρέως για όλες τις αστικές διαφορές με ορισμένες μακροχρόνιες εξαιρέσεις. Στην πράξη, είναι πιο απλό να αναφερθούν κάποιες από τις υποθέσεις για τις οποίες έχει πει το Δικαστήριο ότι ισχύει το Άρθρο 6 και άλλες για τις οποίες δεν ισχύει, αλλά, ΠΡΟΣΟΧΗ, οι κατάλογοι των υποθέσεων που ακολουθούν είναι ενδεικτικοί και η πρακτική εξελίσσεται διαρκώς:

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΙΣΧΥΣΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 6:

- Περιουσιακές διαφορές, όπως για παράδειγμα διαφορές σχεδιασμού
- Αποφάσεις για χορήγηση αδειών/εγκρίσεων, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα άσκησης επαγγέλματος ή πώλησης αλκοόλ
- Οικογενειακές υποθέσεις, όπως για παράδειγμα υιοθεσία, αναδοχή, επιστροφή παιδιών από το εξωτερικό και τοποθέτηση ενός παιδιού υπό φροντίδα
- Αξιώσεις αποζημίωσης εναντίον δημοσίων αρχών συμπεριλαμβανομένων νοσοκομείων
- Αξιώσεις επιδομάτων πρόνοιας στο βαθμό που υπάρχει σχετικό δικαίωμα, δηλαδή η χορήγηση επιδόματος δεν βασίζεται εντελώς σε διακριτική ευχέρεια
- Πειθαρχικές διαδικασίες εναντίον δικαστών και εργασιακές διαφορές δημόσιων αξιωματούχων

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΔΕΝ ΙΣΧΥΣΕ ΤΟ ΑΣΡΘΡΟ 6

- Διαφορές σε σχέση με θέματα μετανάστευσης και ιθαγένειας

- Διαφορές σε σχέση με θέματα φορολογίας ανάμεσα στον φορολογούμενο και τις αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες
- Δικαιώματα εκλογής, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα υποβολής υποψηφιότητας σε εκλογές

56. Σε όλες τις αστικές υποθέσεις στις οποίες ισχύει, το Άρθρο 6 (1) προϋποθέτει **ρητά:**

- **Δημόσια συνεδρίαση**, με ορισμένες εξαιρέσεις, όπως για παράδειγμα για να προστατεύονται τα παιδιά σε οικογενειακές υποθέσεις
- **Ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο** (tribunal), δηλαδή ένα δικαστήριο που είναι ανεξάρτητο από αρχές και κόμματα και αντικειμενικό
- **Δίκη εντός εύλογου χρονικού διαστήματος**
- **Απόφαση που θα δημοσιευθεί δημόσια**, δηλαδή θα καταστεί διαθέσιμη στο κοινό, χωρίς να είναι απαραίτητο να εκδοθεί κατά τη διάρκεια δημόσιας συνεδρίασης σε ακροατήριο

57. Το Δικαστήριο υπονοεί επίσης στο Άρθρο 6(1) τα ακόλουθα δικαιώματα:

- **Πρόσβαση στο δικαστήριο** (τόσο όσον αφορά φυσική παρουσία όσο και διαδικασία)
- **Νομική εκπροσώπηση** σε αστικές υποθέσεις (η παράγραφος 3(γ) παρέχει ήδη το δικαίωμα αυτό σε ποινικές υποθέσεις, δείτε παρακάτω)
- **Δικαίωμα συμμετοχής με αποτελεσματικό τρόπο**, όπως για παράδειγμα με διεξαγωγή διαδικασιών κατ' αντιμωλία, με γνωστοποίηση των αποδεικτικών στοιχείων που είναι διαθέσιμα στον ένα διάδικο στον άλλο, και με ισότητα των όπλων, δηλαδή κατάλληλη δυνατότητα και για τις δύο πλευρές να παρουσιάσουν τα επιχειρήματά τους
- **Υποχρέωση του δικαστηρίου να λαμβάνει υπόψιν πλήρως και εξίσου τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών**
- **Δικαίωμα σε μια αιτιολογημένη δικαστική απόφαση**

- Υποχρέωση του Κράτους να εκτελεί μια δικαστική απόφαση για αστική υπόθεση έγκαιρα και αποτελεσματικά
- Νομική βεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένης της οριστικοποίησης δικαστικών αποφάσεων

58. Η κύρια επίπτωση για τους δημόσιους αξιωματούχους είναι να ενημερώνουν εκείνους που χειρίζονται αστικές διαφορές οι οποίες καλύπτονται από το Άρθρο 6 ότι πρέπει να διασφαλίσουν ότι θα γίνουν σεβαστά τα δικαιώματα σε δίκαιη δίκη, είτε κατά την έκδοση διοικητικής απόφασης είτε ότι θα γίνουν σεβαστά αργότερα κατά την δικαστική αναθεώρηση. Αυτό αφορά κοινωνικούς λειτουργούς που ασχολούνται με υποθέσεις υιοθεσίας και τοποθέτησης παιδιών υπό φροντίδα κλπ., αξιωματούχους αρμόδιους για το σχεδιασμό, οι οποίοι αποφασίζουν για τον σχεδιασμό αιτήσεων, αρχές που είναι αρμόδιες για την έκδοση αδειών/εγκρίσεων και επαγγελματικούς φορείς που ασχολούνται με την έκδοση αδειών άσκησης επαγγέλματος κλπ., αξιωματούχους αρμόδιους για θέματα κοινωνικής πρόνοιας που ασχολούνται με αιτούντες κ.α.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

59. Για δίκες κατά τις οποίες θα κριθούν κατηγορίες για ποινικά αδικήματα, οι δικονομικές διασφαλίσεις είναι αυστηρότερες από ότι για άλλες δικαστικές διαδικασίες. Ο όρος «ποινικός» έχει μια συγκεκριμένη σημασία με βάση τη Σύμβαση και μπορεί να επεκταθεί σε πειθαρχικές, διοικητικές ή δημοσιονομικές διαδικασίες, εφόσον αυτές δύναται να οδηγήσουν στην επιβολή ποινής στο εν λόγω πρόσωπο.
60. Επιπρόσθετα στα δικαιώματα που χορηγούνται σύμφωνα με την παράγραφο (1), τα πρόσωπα που κατηγορούνται για ένα ποινικό αδίκημα έχουν τα ακόλουθα επιπρόσθετα συγκεκριμένα δικαιώματα, τα οποία αναφέρονται στις παραγράφους (2) και (3) α-στ:

- **Τεκμήριο αθωότητας (παράγραφος 2).** Κάθε πρόσωπο είναι αθώο έως ότου αποδειχθεί η ενοχή του σύμφωνα με το Νόμο. Έχει το δικαίωμα να μη μιλήσει και να μην παραδεχτεί την ενοχή του. Επομένως, οι δημόσιοι αξιωματούχοι ενδέχεται να παραβιάσουν το δικαίωμα αυτό εάν δηλώσουν ή υπονοήσουν δημόσια, όπως για παράδειγμα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης ότι κάποιο πρόσωπο είναι υπεύθυνο για ένα ποινικό αδίκημα προτού το δικαστήριο αποφασίσει σχετικά. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει ωστόσο την πραγματοποίηση προκαταρκτικών εξετάσεων, όπως εξετάσεις αίματος ή ούρων ούτε την χορήγηση εντολών σε σχέση με έκδοση εγγράφων.
- **Οι έγκαιρα διαθέσιμες και εύληπτες πληροφορίες σχετικά με τη φύση και την αιτία της κατηγορίας σε βάρος του/της (παράγραφος 3(α)).** Αυτό είναι παρόμοιο με το δικαίωμα στο Άρθρο 5 (2) (δείτε παραπάνω) αλλά ο σκοπός είναι διαφορετικός. Στο Άρθρο 5, σκοπός είναι να δοθεί στο πρόσωπο η δυνατότητα να αμφισβητήσει τη σύλληψη και κράτησή του. Στο Άρθρο 6, σκοπός είναι να (του δοθεί η δυνατότητα να) ετοιμάσει την υπεράσπισή του. Η σχετική ευθύνη βαρύνει συνήθως αστυνομικούς, δικαστικούς λειτουργούς ή εισαγγελείς. Το πρόσωπο πρέπει να είναι σε θέση να κατανοεί τις πληροφορίες και επίσης, εάν είναι απαραίτητο, πρέπει να του χορηγηθεί μια μετάφραση (με δαπάνες του Κράτους, δείτε παράγραφο 3(ε) παραπάνω στο παρόν). Όταν ο κατηγορούμενος έχει μια αναπηρία (όπως για παράδειγμα τύφλωση, κώφωση ή ψυχική ασθένεια) που καθιστά δύσκολο για αυτόν/αυτήν να κατανοήσει τις πληροφορίες, ενδέχεται να απαιτηθεί ειδική βοήθεια για τον σκοπό αυτόν.
- **Επαρκής χρόνος και μέσα για την προετοιμασία της υπεράσπισής του (παράγραφος 3(β)).** Ο χρόνος θα ποικίλλει ανάλογα με την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, αλλά τα μέσα θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να περιλαμβάνουν, για πρόσωπα για τα οποία έχει διαταχθεί προφυλάκιση, επισκέψεις από τους δικηγόρους τους, οι οποίοι πρέπει να είναι σε θέση να

κάνουν εμπιστευτικές συζητήσεις χωρίς να τις ακούν οι αστυνομικοί ή οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι.

- **Το δικαίωμα να υπερασπίζεται τον εαυτό του το ίδιο το πρόσωπο ή με νομική βοήθεια της επιλογής του/της που παρέχεται δωρεάν όταν αυτό επιβάλλεται από τα συμφέροντα της δικαιοσύνης (παράγραφος 3(γ)).** Παρόμοια θέματα πρόσβασης δικηγόρων στον κατηγορούμενο ισχύουν στην περίπτωση αυτή το Δικαστήριο θεώρησε ότι η νομική βοήθεια πρέπει να είναι πρακτική και αποτελεσματική τόσο στο προδικαστικό στάδιο όσο και στο δικαστήριο. Επομένως, όταν ένας φυλακισμένος υψηλού προφίλ ανακρίθηκε για σχεδόν επτά ημέρες χωρίς να του επιτραπεί η πρόσβαση στον δικηγόρο του, υπήρξε παραβίαση, επειδή η υπεράσπισή του κινδύνευε να υποστεί ανεπανόρθωτη ζημία. Στην ίδια υπόθεση, επειδή οι φάκελοι ήταν τόσο μεγάλοι, δύο ωριαίες επισκέψεις την εβδομάδα δεν ήταν αρκετές για να επιτρέψουν να ετοιμαστεί η υπεράσπιση (Οτσαλάν εναντίον Τουρκίας). Όπως και πριν, οι ενημερώσεις πρέπει να λαμβάνουν χώρα χωρίς να τις ακούν αξιωματούχοι. Είναι κανόνας ότι η βοήθεια του δικηγόρου πρέπει να παρέχεται από τη στιγμή της πρώτης ανάκρισης από την αστυνομία.
- **Το δικαίωμα να εξετάζει μάρτυρες κατηγορίας και να καλεί μάρτυρες υπεράσπισης (παράγραφος 3(δ)).** Όταν τα αποδεικτικά στοιχεία ενός μάρτυρα είναι αποφασιστικής σημασίας όσον αφορά την ενοχή του κατηγορουμένου, πρέπει να δίδεται στον τελευταίο μια ευκαιρία να εξετάσει τον μάρτυρα αυτόν, με νομική βοήθεια εάν είναι απαραίτητο.
- **Το δικαίωμα να του παρέχεται δωρεάν βοήθεια διερμηνέα, εάν δε δύναται να κατανοήσει ή χρησιμοποιήσει τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο δικαστήριο (παράγραφος 3(ε)).**

61. Όπως είναι φανερό από τα παραπάνω, σε ποινικές υποθέσεις ο ρόλος των αστυνομικών και σωφρονιστικών υπαλλήλων αναφορικά με το σεβασμό και την προστασία δικαιωμάτων είναι πολύ μεγαλύτερος από ότι σε αστικές

υποθέσεις. Επιπρόσθετα στα παραδείγματα που δόθηκαν, ο χρόνος που θα απαιτηθεί για τις υποθέσεις θα εξαρτάται εν μέρει από την αποτελεσματικότητα των αστυνομικών ερευνών. Το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψιν το στάδιο της ανάκρισης, όταν εκτιμάται εάν το χρονικό διάστημα που έχει περάσει είναι εύλογο.

ΜΗ ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΟΙΝΗΣ ΑΝΕΥ ΝΟΜΟΥ (Άρθρο 7)

62. Η διάταξη αυτή **απαγορεύει την αναδρομική ισχύ του ποινικού δικαίου.**

Περιλαμβάνει το δικαίωμα να μην δικάζεται ή τιμωρείται ένα πρόσωπο για μια πράξη που δεν αποτελούσε ποινικό αδίκημα την εποχή που διαπράχθηκε.

Οι αστυνομικοί πρέπει να είναι προσεκτικοί προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα αδικήματα και οι τιμωρίες ίσχυαν την εποχή που διαπράχθηκαν οι πράξεις αναφορικά με τις οποίες συλλαμβάνουν και κατηγορούν ανθρώπους. Και πάλι, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο όρος «ποινικός» έχει μια συγκεκριμένη σημασία σύμφωνα με τη Σύμβαση και μπορεί να επεκταθεί σε πειθαρχικές, διοικητικές ή δημοσιονομικές διαδικασίες, εάν ενδέχεται να οδηγήσουν στην επιβολή ποινής στο εν λόγω πρόσωπο.

Άρθρα 8-11

63. Αυτά τα τέσσερα άρθρα, αντίστοιχα όσον αφορά το **σεβασμό ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, την ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, την ελευθερία έκφρασης και την ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι** έχουν αρκετά κοινά χαρακτηριστικά:

- Είναι όλα **περιορισμένα δικαιώματα**
- Έχουν την ίδια **δομή αποτελούμενα από δύο παραγράφους**, στις οποίες η παράγραφος 1 δηλώνει το δικαίωμα και η παράγραφος 2 αναφέρει τις περιστάσεις κατά τις οποίες η παρέμβαση σε αυτά μπορεί να είναι δικαιολογημένη

- Οι δεύτερες παράγραφοι διαφέρουν όσον αφορά τις λεπτομέρειες αλλά έχουν **τρεις κοινές απαιτήσεις προκειμένου να δικαιολογηθεί η παρέμβαση στο δικαίωμα.**

64. **Πρώτον**, η παρέμβαση πρέπει να είναι **σύμφωνη με το Νόμο**. Ο όρος «Νόμος» περιλαμβάνει πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια νομοθεσία, κοινό δίκαιο και δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης για Κράτη που χρησιμοποιούν τα συστήματα αυτά καθώς και κανονισμούς επαγγελματικών φορέων, πανεπιστημίων κλπ. Ο νόμος πρέπει να καθιερωθεί στο εθνικό σύστημα. Πρέπει επίσης να είναι **εύκολη η πρόσβαση σε αυτόν**, δηλαδή να είναι διαθέσιμος στο κοινό, και να είναι **προβλέψιμος**, δηλαδή να είναι όσο ακριβής χρειάζεται ούτως ώστε να επιτρέπει σε κάποιο πρόσωπο να κανονίζει τη συμπεριφορά του για να συμμορφώνεται με το Νόμο. Σε μια από τις διάφορες υποθέσεις παγίδευσης τηλεφώνων, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ένας νόμος δεν περιείχε επαρκώς σαφείς και λεπτομερείς κανόνες, ιδίως λόγω της σοβαρότητας της παρέμβασης και της αυξανόμενης εξέλιξης στον τομέα της τεχνολογίας (Kruslin εναντίον Γαλλίας).

65. **Δεύτερον**, η παρέμβαση πρέπει να **επιδιώκει την επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού**. Όλες οι δεύτερες παράγραφοι εκθέτουν πίνακες με ειδικά επιτρεπτούς σκοπούς, οι οποίοι ποικίλλουν από άρθρο σε άρθρο όπως «η πρόληψη εγκλημάτων», «η προστασία της δημόσιας τάξης, της υγείας ή των ηθών» ή «η προστασία δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων».

66. **Τρίτον**, η παρέμβαση πρέπει να είναι **«αναγκαία σε κάθε δημοκρατική κοινωνία»** για να επιδιώκει την επίτευξη του εν λόγω σκοπού. Ο όρος «απαραίτητος» δε σημαίνει ούτε «αναντικατάστατος» από την μια πλευρά ούτε απλώς «εύλογος» από την άλλη. Σημαίνει ότι η κυβέρνηση οφείλει να καθορίσει ότι υπήρχε μια **«επιτακτική κοινωνική ανάγκη»** για την παρέμβαση και ότι ήταν **ανάλογη με τον επιδιωκόμενο σκοπό**. Παρά το γεγονός ότι η λέξη δεν εμφανίζεται στο κείμενο της Σύμβασης, η αναλογικότητα αποτελεί τη βάση σύμφωνα με την οποία ερμηνεύεται αυτή

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

από το Δικαστήριο. Επομένως, ακόμη και αν μια πράξη ή πολιτική επιδιώκει την επίτευξη ενός νόμιμου σκοπού, δεν είναι επιτρεπτή εφόσον τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν είναι υπερβολικά, αυθαίρετα ή άδिका. Κατ' ουσίαν, η Σύμβαση προϋποθέτει ότι οι εθνικές αρχές πρέπει να αντισταθμίζουν τα δικαιώματα του ιδιώτη με εκείνα του δημοσίου συμφέροντος. Μπορεί επίσης να τεθεί θέμα ισορροπίας ανάμεσα σε αντικρουόμενα ατομικά δικαιώματα. Το Δικαστήριο αναγνώρισε ότι είναι πρωταρχικής σημασίας για τις εθνικές αρχές να διαφυλάσσουν τα δικαιώματα του ανθρώπου και να επιτυγχάνουν τη σωστή ισορροπία και ότι είναι κατά κανόνα σε καλύτερη θέση από ότι το δικαστήριο προκειμένου να εκτιμήσουν την αναγκαιότητα μιας παρέμβασης. Έτσι, ανέπτυξε μια αρχή σύμφωνα με την οποία τα Κράτη έχουν την ευχέρεια στον τομέα αυτό που αποκαλείται «**περιθώριο εκτίμησης**» αναγνωρίζοντας ότι, όπως διαφέρουν οι κοινωνικές και λοιπές συνθήκες, το ίδιο μπορεί να ισχύει και για τοπικές λύσεις. Το εύρος ωστόσο είναι περιορισμένο και υπόκειται πάντοτε στην επίβλεψη του Δικαστηρίου. Θα είναι ισχυρότερο εάν η πρακτική σε ολόκληρη την Ευρώπη διαφέρει ευρέως παρά εάν υπάρχει συναίνεση που δε συνάδει με την πολιτική ή πρακτική του συγκεκριμένου Κράτους. Όσον αφορά την φύση των πραγμάτων, οι κοινωνικές συμπεριφορές αλλάζουν και οι αποφάσεις του Δικαστηρίου εξελίσσονται μαζί με τις συμπεριφορές αυτές.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ (Άρθρο 8)

67. Σύμφωνα με την **παράγραφο 1**, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας του. Σε όλους αυτούς τους όρους έχει αποδοθεί μια ευρεία ερμηνεία από το Δικαστήριο, η οποία υπερβαίνει τη συνηθισμένη σημασία τους σύμφωνα με πολλά εθνικά συστήματα. Οι αξιωματούχοι πρέπει να το

- γνωρίζουν αυτό και να μην θεωρούν ότι η σημασία με βάση τη Σύμβαση θα είναι η ίδια με αυτήν που έχουν συνηθίσει.
68. Ο όρος «**ιδιωτική ζωή**» είναι πολύ πιο ευρύς από την έννοια της ιδιωτικότητας (privacy) (η οποία αφορά κυρίως δικαιώματα σεβασμού της εμπιστευτικότητας και απομόνωσης). Καλύπτει μεταξύ άλλων, την ατομική ταυτότητα, τις σεξουαλικές προτιμήσεις και τη σεξουαλική δραστηριότητα, την ταυτότητα φύλου, την προστασία δεδομένων, την απαλλαγή από θόρυβο ή τοξικές εκπομπές, και την απαλλαγή από παρενόχληση.
69. Ο όρος «**οικογενειακή ζωή**» είναι επίσης μια ευρεία έννοια σύμφωνα με τη Σύμβαση και δεν αναφέρεται μόνο στο παραδοσιακό παντρεμένο ζευγάρι με παιδιά. Καλύπτει ανύπαντρα ζευγάρια (υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν ενδείξεις πως πρόκειται για μια σταθερή μακροχρόνια σχέση), ζευγάρια του ίδιου φύλου και τρανσέξουαλ, κοντινούς συγγενείς όπως παππούδες και εγγόνια, και δίδυμα. Το θέμα είναι, υπάρχει απόδειξη ύπαρξης στενών προσωπικών δεσμών; Έχει ισχύσει συχνά σε περιπτώσεις απελάσεων να επιτρέπεται σε άτομα με οικογενειακούς δεσμούς να παραμείνουν ακόμη και αν έχουν διαπράξει ποινικά αδικήματα ή εάν έχει λήξει η άδεια εισόδου στη χώρα.
70. Ο όρος «**κατοικία**» προϋποθέτει ότι το θύμα θα παρουσιάσει επαρκείς και διαρκείς δεσμούς με τον τόπο όπου ζει, αλλά δε χρειάζεται να μένει σε αυτή μόνιμως. Μπορεί να είναι προσωρινή (όπως ένα караβάνι) ή να αποτελεί την επαγγελματική του διεύθυνση και μερικές φορές να έχει καταληφθεί παράνομα ή κατά παράβαση μιας απόφασης σχεδιασμού. Το δικαίωμα προστατεύει την ειρηνική ζωή κατ'οίκον και δεν επιτρέπει την είσοδο στην οικία χωρίς εξουσιοδότηση και επίσης προστατεύει από ενοχλήσεις όπως ο θόρυβος και λοιπές πηγές ρύπανσης.
71. Ο όρος «**αλληλογραφία**» δεν καλύπτει μόνον επιστολές (ειδικά από φυλακισμένους) αλλά και τηλεφωνικές συνομιλίες, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κείμενα.

72. Ο όρος «σεβασμός» αφορά τόσο αρνητικές όσο και θετικές υποχρεώσεις. Αρνητικά, πρόκειται για την υποχρέωση να μη υπάρχει αυθαίρετη παρέμβαση στα δικαιώματα. Θετικά, ενδέχεται να αφορά την υιοθέτηση μέτρων που σχεδιάστηκαν με σκοπό να διασφαλίσουν το σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής όχι μόνον σε σχέσεις ανάμεσα στο Κράτος και το πρόσωπο αλλά και γενικότερα στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών. Επομένως, σε μια σειρά υποθέσεων που αφορούσαν τρανσέξουαλ, το θέμα δεν ήταν ότι τα Κράτη εμπόδισαν την χειρουργική επέμβαση αλλαγής φύλου (στην πραγματικότητα τη διευκόλυναν) αλλά ότι στη συνέχεια, αρνήθηκαν να τροποποιήσουν τα προσωπικά έγγραφα όπως πιστοποιητικά γεννήσεως προκειμένου να προκύπτει από αυτά η νέα ταυτότητα. Αυτό αποτελούσε παραβίαση της θετικής υποχρέωσής τους να σέβονται την ιδιωτική ζωή (Goodwin εναντίον Η.Β.). Υποθέσεις που αφορούν μόλυνση του περιβάλλοντος σχετίζονται επίσης κατά κανόνα με την θετική υποχρέωση. Επίσης, σε όλες τις δικαστικές διαδικασίες που αφορούν παιδιά, πρωταρχική σημασία έχει το συμφέρον του παιδιού.
73. **Η παράγραφος 2** ακολουθεί το πλαίσιο που εξηγείται παραπάνω στο παρόν, απαγορεύοντας οποιαδήποτε παρέμβαση στο δικαίωμα εκτός από εκείνη που είναι σύμφωνη με το Νόμο και αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία και εξυπηρετεί ένα νόμιμο σκοπό. Στο Άρθρο 8, οι επιτρεπόμενοι σκοποί είναι οι ακόλουθοι:
- Σκοποί που εξυπηρετούν το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας ή της οικονομικής ευμάρειας της χώρας
 - Σκοποί που εξυπηρετούν την πρόληψη ταραχών ή εγκλημάτων
 - Σκοποί που εξυπηρετούν την προστασία της υγείας ή των ηθών ή
 - Σκοποί που εξυπηρετούν την προστασία δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.
74. Κάθε φορά που απαιτείται μια παρέμβαση, πρέπει να έχει γίνει μια εκτίμηση με βάση τα ακόλουθα **τρία ερωτήματα** :
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ**
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

- Είναι σύμφωνη με το Νόμο;
- Επιδιώκει τον επιτρεπόμενο σκοπό;
- Είναι αναγκαίο να πληρείται ο σκοπός αυτός σε μια δημοκρατική κοινωνία, δηλαδή δεν είναι καταχρηστικός, αυθαίρετος ή άδικος;

75. Ακολουθεί ένα παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί. Σε μια υπόθεση που αφορούσε τη συλλογή και τήρηση προσωπικών δεδομένων από την αστυνομία, οι αιτούντες κατηγορήθηκαν για αδικήματα και ελήφθησαν δείγματα γενετικού υλικού (DNA) καθώς και δακτυλικά αποτυπώματα. Στη συνέχεια, αθώωθηκαν ή κατέπεσαν οι κατηγορίες, αλλά τα δείγματα διατηρήθηκαν. Η διατήρηση αυτή δειγμάτων προβλέπεται από το Νόμο και αποσκοπεί στην επίτευξη του επιτρεπόμενου σκοπού που δεν είναι άλλος παρά η πρόληψη του εγκλήματος. Όμως το Δικαστήριο έκρινε ότι απέτυχε στην δοκιμασία περί «αναγκαιότητας σε μια δημοκρατική κοινωνία» επειδή ήταν δυσανάλογο, όπως μια γενική ρήτρα, η οποία δεν επέτρεψε εξαιρέσεις σε περιπτώσεις όπου άνθρωποι ήταν ύποπτοι για αδικήματα αλλά στη συνέχεια αθώωθηκαν (S & Marper εναντίον Η.Β.).

76. Οι αξιωματούχοι οφείλουν να θέτουν στον εαυτό τους τα ίδια ερωτήματα προτού παρέμβουν στα δικαιώματα του Άρθρου 8, προκειμένου να διασφαλίσουν ότι δεν προβαίνουν σε αδικαιολόγητη παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών. Το άρθρο αυτό είναι ένα από εκείνα που παραβιάζονται συχνότερα με ενέργειες στο εργασιακό επίπεδο. Είναι αδύνατο να καλυφθούν όλοι εκείνοι οι πολλοί τρόποι με τους οποίους έχει ισχύσει. Ακολουθούν παραδείγματα (με βάση υποθέσεις για τις οποίες έχουν εκδοθεί αποφάσεις) μερικών περιστάσεων στις οποίες αυτό που χρειάζεται περισσότερο από όλα είναι η επιμέλεια από συγκεκριμένες ομάδες αξιωματούχων (ΠΡΟΣΟΧΗ: αναφέρονται ενδεικτικά ορισμένες ομάδες αξιωματούχων).

Αστυνομία: έρευνα στο σπίτι κάποιου προσώπου, λήψη και διατήρηση φυσικών δειγμάτων ή εγγράφων

Υπηρεσίες ασφάλειας: παγίδευση τηλεφώνου κάποιου προσώπου, παρακολούθηση της κατοικίας ή της επαγγελματικής του διεύθυνσης, διατήρηση δεδομένων

Σωφρονιστικοί υπάλληλοι: παρακολούθηση ή παρέμβαση στην αλληλογραφία των φυλακισμένων, ειδικά με δικηγόρους ή δικαστήρια, έρευνες επισκεπτών για ναρκωτικά κλπ., παρέμβαση στα δικαιώματα επίσκεψης, επιβολή ποινών για εξυπηρέτηση φυλακισμένων.

Ληξίαρχοι: εφαρμογή περιορισμών όσον αφορά επιλογές ή αλλαγές ονόματος, αλλαγή εγγράφων αστικής κατάστασης μετά από επέμβαση αλλαγής φύλου.

Κοινωνικοί λειτουργοί: τοποθέτηση παιδιών υπό φροντίδα, διάθεση αυτών για αναδοχή ή υιοθεσία (χρειάζεται να ενημερωθούν οι φυσικοί γονείς, να αποφευχθούν καθυστερήσεις που προκαλούν μη αναστρέψιμες αλλαγές σε σχέσεις κλπ.), διευκόλυνση της επικοινωνίας ενός παιδιού με τον γονέα στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η επιμέλεια.

Αξιωματούχοι αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης: εφαρμογή νόμων σχεδιασμού σε περιπτώσεις κατά τις οποίες επηρεάζονται οι κατοικίες και οι οικογενειακές ζωές ανθρώπων, χρήση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (CCTV footage) δημόσια σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μπορεί να αποκαλυφθεί η ταυτότητα ενός ατόμου, διαχείριση εγκαταστάσεων που μπορεί να προκαλούν ρύπανση με εκπομπές θορύβων ή τοξικές εκπομπές (όπως για παράδειγμα έργα διαχείρισης απορριμμάτων).

Ιατροί: θεραπεία που προϋποθέτει συναίνεση κατόπιν ενημέρωσης.

Αξιωματούχοι αρμόδιοι για θέματα μετανάστευσης: αντιμετώπιση υποθέσεων με άτομα που αναμένεται να απελαθούν (όπως για παράδειγμα άτομα που παραμένουν παράνομα πέραν του επιτρεπόμενου χρόνου παραμονής τους, καταδικασμένοι εγκληματίες που εκτίουν το τελευταίο μέρος των ποινών τους) και έχουν οικογενειακούς δεσμούς στη χώρα.

Οι προαναφερόμενες περιπτώσεις δεν αποτελούν περιπτώσεις στις οποίες το Άρθρο 8 θα παρεμποδίζει αναγκαστικά την εν λόγω δικαστική

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES

SERVICE DE TRADUCTION

HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

TRANSLATION SERVICE

διαδικασία, αλλά στις οποίες απαιτείται προσοχή προκειμένου να διασφαλιστεί η δικαιολόγηση και αναλογικότητα. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι αξιωματούχοι ενδέχεται να χρειαστεί να ελέγξουν ότι έχουν λάβει την απαραίτητη δικαστική εξουσιοδότηση.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΚΕΨΗΣ, ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ (Άρθρο 9)

77. Η παράγραφος 1 αποτελείται από δύο μέρη:

- Ένα απεριόριστο δικαίωμα ελευθερίας σκέψης, συνείδησης και θρησκείας, το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία αλλαγής θρησκείας ή πίστης
- Ένα περιορισμένο δικαίωμα δήλωσης θρησκείας ή πίστης, μόνος ή μαζί με άλλους, δημόσια ή κατ'ιδίαν, σε καιρό πολέμου, διδασκαλία, πρακτική και παρακολούθηση.

Μόνον το δεύτερο δικαίωμα υπόκειται στις διατάξεις της παραγράφου 2.

78. Το Δικαστήριο απέφυγε να ορίσει τις έννοιες «θρησκεία και πίστη» και αποδέχτηκε πολλές ως εγκεκριμένεςπίστεις – και όχι μόνον τις καθιερωμένες παγκοσμίωςπίστεις όπως ο Χριστιανισμός, ο Ιουδαϊσμός και ο Μωαμεθανισμός αλλά και νεότερες όπως οι Μάρτυρες του Ιεχωβά και η Σαϊντελογία. Από τιςπίστεις δέχτηκε τον ειρηνισμό, τη χορτοφαγία και την αντίθεση στην έκτρωση αλλά όχι την υποστήριξη μιας υποβοηθούμενης αυτοκτονίας.

79. Γενικά, προστατεύονται οι **άμεσες** εκδηλώσεις θρησκείας και πίστης όπως για παράδειγμα το να φοράει κάποιος έναν σταυρό, ένα τουρμπάνι ή ένα ισλαμικό πέπλο ή να ακολουθεί μια διατροφή “kosher” και όχι οι **έμμεσες** εκδηλώσεις όπως αυτές που σχετίζονται με τη διανομή φιλειρηνικών φυλλαδίων σε στρατιώτες, εφόσον αυτό είναι αντίθετο προς τη διακήρυξη των φιλειρηνικών αρχών.

80. Η παράγραφος 2 στην απλή της μορφή εξηγείται παραπάνω στο παρόν (στα Άρθρα 8-11 – δείτε παραγράφους 73-75 παραπάνω στο παρόν).

81. Οποιοσδήποτε περιορισμός δικαιώματος πρέπει να **προβλέπεται από το Νόμο**. Επομένως, σε περιπτώσεις όπου αξιωματούχοι διέκοψαν μια συνάντηση μαρτύρων του Ιεχωβά σε νόμιμα μισθωμένες εγκαταστάσεις χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, υπήρξε παραβίαση (Kuznetsov εναντίον Ρωσίας).
82. Οι νόμιμοι σκοποί που καταγράφονται είναι **η δημόσια ασφάλεια, η προστασία της δημόσιας τάξης, της υγείας ή των ηθών και η προστασία δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων**.
83. **Περιορισμοί που έχουν υποστηριχθεί περιλαμβάνουν:**
- Απαγόρευση σε μια νοσοκόμα να φορά σταυρό, γεγονός που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την υγεία των ασθενών
 - Περιορισμοί όσον αφορά θρησκευτικά φορέματα, ειδικά το να φορά ένα πρόσωπο ισλαμικό πέπλο σε σχολεία ή πανεπιστήμια, όπου το δικαστήριο έχει χορηγήσει στις κυβερνήσεις τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζουν σχετικά με βάση τα δικαιώματα και τις ελευθερίες άλλων
 - Απαγόρευση σε έναν φυλακισμένο να πραγματοποιεί θρησκευτικές τελετές που ενοχλούσαν άλλους.
84. **Περιορισμοί που δεν έχουν υποστηριχθεί περιλαμβάνουν:**
- Καταδίκη ενός προσώπου για «προσηλυτισμό», εφόσον προσπαθούσε να πείσει άλλους για τα θετικά στοιχεία των πεποιθήσεων του
 - Απαγόρευση σε έναν υπάλληλο αεροπορικής εταιρείας, αρμόδιο για τον έλεγχο εισιτηρίων και αποσκευών (check-in), να φορά σταυρό λόγω της πολιτικής της εταιρείας
 - Άρνηση αποδοχής του αιτήματος ενός φυλακισμένου να λαμβάνει γεύματα χωρίς κρέας
85. **Ζητήματα πίστης και εκδήλωσής αυτής είναι συχνά αντιφατικά και ευαίσθητα, ειδικά σε μια όλο και πιο πλουραλιστική κοινωνία. Οι αξιωματούχοι πρέπει να είναι βέβαιοι ότι έχουν σαφή νομική εξουσία προτού εφαρμόσουν περιορισμούς, καθώς και ένα νόμιμο σκοπό που εφαρμόζεται αναλογικά.**

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ (Άρθρο 10)

- 86. Η παράγραφος 1 αναφέρει: Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία της γνώμης καθώς και της λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών χωρίς την παρέμβαση οποιασδήποτε δημόσιας αρχής και ανεξαρτήτως συνόρων. Το άρθρο αυτό δεν απαγορεύει στα Κράτη να επιβάλλουν διαδικασίες αδειοδότησης σε επιχειρήσεις μετάδοσης εκπομπών, την τηλεόραση και τον κινηματογράφο».**
- 87. Η ελευθερία της έκφρασης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της δημοκρατίας και βασικό στοιχείο όσον αφορά τη χορήγηση πολλών δικαιωμάτων. Το δικαίωμα που προστατεύεται έχει μια πολύ ευρεία ερμηνεία και υπερβαίνει την ελευθερία του τύπου. Καλύπτει τον πολιτικό λόγο, τον εμπορικό λόγο και την καλλιτεχνική έκφραση. Το Δικαστήριο υπογράμμισε τη συνταγματική σημασία του και δήλωσε ότι **μια παρέμβαση μπορεί να δικαιολογείται μόνο από επιτακτικές αναγκαιότητες και οι εξαιρέσεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά**. Ανέφερε επίσης ότι η έκφραση που προστατεύεται από την παράγραφο 1 περιλαμβάνει «**όχι μόνον ιδέες που γίνονται δεκτές ευνοϊκά ή που δεν θεωρούνται προσβλητικές ... αλλά και εκείνες τις ιδέες που προσβάλλουν, σοκάρουν ή ενοχλούν το Κράτος ή κάποιο τμήμα του πληθυσμού**». Επομένως, οι απόψεις οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ακραίες και προσβλητικές και η τέχνη η οποία θα μπορούσε να θεωρηθεί άσεμνη δύνανται κατά κανόνα να εκφράζονται και παρουσιάζονται σύμφωνα με τις περιορισμένες εξαιρέσεις της παραγράφου 2, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται στενά. **Το τεκμήριο αναγνωρίζεται υπέρ της έκφρασης**.**
- 88. Η παράγραφος 2 αναφέρει τις απαιτήσεις για το δικαίωμα, στο κοινό πλαίσιο που εξηγήθηκε παραπάνω στο παρόν, και προϋποθέτει οι περιορισμοί να α) προβλέπονται από το Νόμο, β) για έναν επιτρεπόμενο σκοπό και γ) να είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, αναλογικοί και χωρίς διακρίσεις (δείτε παρ. 73-75 παραπάνω στο παρόν). Ωστόσο, το άρθρο αυτό αναγνωρίζει**

επίσης ότι η άσκηση του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης «εμπεριέχει καθήκοντα και υποχρεώσεις». Οι λέξεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν από το Δικαστήριο, για παράδειγμα, για να δικαιολογήσουν περιορισμούς στην συμμετοχή δημοσίων υπαλλήλων σε πολιτικές δραστηριότητες (Ahmed εναντίον Η.Β.).

89. Οι επιτρεπόμενοι σκοποί όσον αφορά περιορισμούς, διατυπώσεις, συνθήκες ή ποινές είναι οι ακόλουθοι:

- **Εθνική ασφάλεια, εδαφική ακεραιότητα ή δημόσια ασφάλεια**
- **Πρόληψη ταραχών ή εγκλημάτων**
- **Προστασία υγείας ή ηθών**
- **Προστασία φήμης ή δικαιωμάτων άλλων**
- **Απαγόρευση γνωστοποίησης πληροφοριών που έχουν ληφθεί εμπιστευτικά**
- **Διατήρηση εξουσίας και Αμεροληψία δικαστή**

90. Σε λίγες μόνον από τις πολλές υποθέσεις για τις οποίες εκδόθηκε απόφαση σε σχέση με την ελευθερία της έκφρασης διατυπώθηκαν παράπονα για τις ενέργειες αστυνομικών ή άλλων αξιωματούχων που συναλλάσσονται απευθείας με το κοινό. Συνήθως τα παράπονα αφορούν είτε την εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται ή τις ενέργειες ανώτερων αξιωματούχων, εισαγγελέων ή δικαστηρίων κατά την έκδοση απόφασης περί απαγόρευσης της έκφρασης μη καλοδεχόμενων απόψεων ή ιδεών ή περί καταγγελίας ή καταδίκης των ανθρώπων που τις εξέφρασαν. **Όσον αφορά τους αστυνομικούς, η ασφαλέστερη οδός είναι να φροντίζουν να επιτρέπουν την ελεύθερη έκφραση και να την περιορίζουν μόνο σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν σοβαροί λόγοι να το κάνουν, εφόσον συντρέχει ένας από τους προαναφερόμενους λόγους, και σε περιπτώσεις όπου ο περιορισμός είναι αναλογικός και χωρίς διακρίσεις.** Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου οι εν λόγω ιδέες είναι ακραίες, η καθυπόταξή τους προϋποθέτει την ύπαρξη σοβαρής αιτιολογίας. Μεγάλη προσοχή απαιτείται επίσης κατά την έκδοση

και εκτέλεση ενταλμάτων έρευνας σε εγκαταστάσεις έκδοσης εφημερίδων – οι δημοσιογράφοι έχουν το δικαίωμα να προστατεύουν τις πηγές τους.

**ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΧΕΣΘΑΙ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΖΕΣΘΑΙ
(Άρθρο 11)**

91. Το Άρθρο 11 εγγυάται δύο δικαιώματα που αφορούν ενέργειες από κοινού με άλλους.
92. Η ελευθερία του συνέρχεσθαι περιλαμβάνει δημόσιες ή ιδιωτικές συναθροίσεις, πορείες, συγκεντρώσεις, διαδηλώσεις και καθιστικές διαμαρτυρίες. Ο σκοπός μπορεί να είναι πολιτικός, θρησκευτικός ή πνευματικός, κοινωνικός ή άλλος. Δεν έχει επιβληθεί κανένα όριο όσον αφορά τον σκοπό, αλλά οποιαδήποτε συνάθροιση **πρέπει να είναι ειρηνική**. Παρεμπίπτουσα βία δεν θα σημαίνει ότι δεν έχουν ληφθεί μέτρα προστασίας για τη συνάθροιση, εκτός αν αυτή είχε ανατρεπτικό σκοπό.
93. **Θετικές υποχρεώσεις.** Το Κράτος έχει καθήκον να προστατεύει όσους ασκούν το δικαίωμά τους να συνέρχονται ειρηνικά από οποιαδήποτε βία ασκείται από αντι-διαδηλωτές. Σε μια υπόθεση κατά την οποία οι αστυνομικοί προσπάθησαν να χωρίσουν τους αντίπαλους διαδηλωτές αλλά δεν κατόρθωσαν να αποτρέψουν την επίθεση - σωματική βλάβη και την καταστροφή περιουσίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν έκαναν αρκετά για να διεξαχθεί ειρηνικά μια νόμιμη διαδήλωση (United Macedonian Organisation Ilinden and Ivanov εναντίον Βουλγαρίας).
94. **Οι περιορισμοί ή οι απαγορεύσεις αναφορικά με συναθροίσεις προϋποθέτουν αιτιολόγηση σύμφωνα με την παράγραφο 2**, η οποία εξηγείται παραπάνω στο παρόν στην κοινή της μορφή, και προϋποθέτει οι περιορισμοί να α) προβλέπονται από το Νόμο β) για έναν επιτρεπόμενο σκοπό και γ) να είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, αναλογικοί και χωρίς διακρίσεις (δείτε παρ. 73-75 παραπάνω στο παρόν).

Οι επιτρεπόμενοι σκοποί είναι οι ακόλουθοι:

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE**

- **Εθνική ασφάλεια ή δημόσια ασφάλεια**
 - **Πρόληψη ταραχών ή εγκλημάτων**
 - **Προστασία υγείας ή ηθών**
 - **Προστασία δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων**
95. Οι Αρχές έχουν την ουσιώδη διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσουν αν η προτεινόμενη συνάθροιση θέτε σε κίνδυνο τη δημόσια ασφάλεια κλπ., γεγονός που θα μπορούσε να δικαιολογήσει παρέμβαση, αλλά **το τεκμήριο πρέπει να είναι ότι επιτρέπεται η διεξαγωγή κάθε ειρηνικής συνάθροισης**. Δεν αποτελεί παραβίαση να ζητηθεί προηγούμενη ειδοποίηση ή εξουσιοδότηση αλλά η άρνηση χορήγησης αδειας αποτελεί παρέμβαση, η οποία προϋποθέτει αιτιολόγηση με τη στενή έννοια της παραγράφου 2. Μπορεί να υπάρξει παραβίαση ακόμη αν οι συναθροίσεις πραγματοποιούνταν παρά την άρνηση χορήγησης αδειας (Baczkowski εναντίον Ρωσίας).
96. Οι αρχές πρέπει να προσέχουν **να μην γίνονται διακρίσεις** όσον αφορά τους περιορισμούς. Το γεγονός ότι οι οργανωτές δεν είναι μια δημοφιλής ομάδα ατόμων δεν είναι αρκετός λόγος για να εμποδίσει τη συνάθροιση τους. Επομένως, στην περίπτωση όπου δεν χορηγήθηκε άδεια στην ευαγγελική εκκλησία να τελέσει λειτουργία σε ένα πάρκο επειδή αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει τη δυσαρέσκεια στους πιστούς της θρησκείας οι οποίοι αποτελούσαν την πλειοψηφία των κατοίκων της περιοχής, υπήρξε παραβίαση. Ο ρόλος των αρχών στις περιπτώσεις αυτές ήταν να ενημερωθούν για τις αρχές «πλουραλισμού, ανεκτικότητας και ανοιχτού πνεύματος». Οι ίδιες αρχές θα πρέπει να ισχύουν για μειονότητες, εθνικές ή πολιτικές ομάδες ή για άλλες μειοψηφίες πληθυσμού όπως λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι και τρανσέξουαλ που επιθυμούν να πραγματοποιούν πορείες και διαδηλώσεις.
97. Καθώς οι αποφάσεις σχετικά με το αν πρέπει να επιτρέπονται διαδηλώσεις κλπ. λαμβάνονται συνήθως από **την αστυνομία**, η διάταξη αυτή είναι πολύ σημαντική. Το βασικότερο στοιχείο είναι συνήθως η **ύπαρξη του κινδύνου βίας**, είτε εκ προθέσεως είτε όχι. Η ύπαρξη του μπορεί να δικαιολογεί

περιορισμούς. Η απουσία του σημαίνει ότι είναι απίθανο να δικαιολογηθούν οι περιορισμοί.

98. **Η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι** είναι το δικαίωμα ενός προσώπου να συνεταιρίζεται με άλλους για να σχηματίσει φορείς στα πλαίσια των οποίων επιδιώκεται από κοινού η επίτευξη κοινών στόχων. Περιλαμβάνει ειδικότερα το δικαίωμα σύστασης **σωματείων** για την προστασία των συμφερόντων των μελών. Μαζί με τα σωματεία, δύο είδη οργανώσεων ιδιαίτερης σημασίας είναι **τα πολιτικά κόμματα και οι θρησκευτικοί φορείς**.
99. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί σε **πολιτικά κόμματα** είναι δύσκολο να δικαιολογηθούν. Το Δικαστήριο υπογράμμισε το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός κομμάτων είναι σημαντικός για μια δημοκρατική κοινωνία και ζητά πειστικούς και επιτακτικούς λόγους για την επιβολή απαγόρευσης. Το γεγονός ότι ένα κόμμα με βάση το πρόγραμμά του ήθελε να τεθεί σε συζήτηση η κατάσταση μέρους του πληθυσμού του κράτους δεν ήταν αρκετό για να γίνει δεκτό η αίτηση για την απαγόρευσή του λόγω απειλής της εδαφικής ακεραιότητας (Ενιαίο Κομμουνιστικό Κόμμα της Τουρκίας εναντίον Τουρκίας). Παρόμοιες κρίσεις ισχύουν όταν δεν γίνεται δεκτή η αίτηση για καταχώρηση ενός πολιτικού κόμματος, η οποία λειτουργεί ως απαγόρευση.
100. Με τις **θρησκευτικές ομάδες**, το Άρθρο 11 μαζί με το Άρθρο 9 δημιουργεί μια προσδοκία ότι οι πιστοί θα είναι σε θέση να συναθροίζονται ελεύθερα χωρίς την παρέμβαση του Κράτους. Όπως και με τα πολιτικά κόμματα, υπάρχει η υποχρέωση τήρησης ουδετερότητας και αμεροληψίας. Μια άρνηση χωρίς λόγο αναφορικά με την εκ νέου καταχώρηση μιας εκκλησίας μετά την αλλαγή στη νομοθεσία θεωρήθηκε παραβίαση του Άρθρου 11 (Παράρτημα του Στρατού Σωτηρίας στη Ρωσία εναντίον Ρωσίας).
101. **Τα σωματεία** έχουν το δικαίωμα να διαπραγματεύονται από κοινού και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις (Demir and Baykara εναντίον Τουρκίας). Το Δικαστήριο αντιμετώπισε τους περιορισμούς σε βιομηχανικές δραστηριότητες ως παρεμβάσεις στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, τις οποίες οφείλει να δικαιολογήσει το Κράτος σύμφωνα με την παράγραφο 2.

Με μια ειδική εξαίρεση στην παράγραφο 2, η άσκηση των δικαιωμάτων του Άρθρου 11 μπορεί να περιορίζεται σε μέλη των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή της διοίκησης του Κράτους. Οποιοσδήποτε τέτοιος περιορισμός θα ερμηνεύεται αυστηρώς από το Δικαστήριο.

102. Στις περισσότερες περιπτώσεις σε σχέση με την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι διατυπώθηκαν παράπονα για τους νόμους του Κράτους ή τις ενέργειες ανώτερων αξιωματούχων ή δικαστηρίων. Αλλά **οι αστυνομικοί και οι αρμόδιοι υπάλληλοι για την καταχώρηση**, οι οποίοι ασχολούνται με πιθανούς ή υφιστάμενους οργανισμούς, ειδικά σωματεία και πολιτικά κόμματα και θρησκευτικούς φορείς, πρέπει να είναι ενήμεροι για την υποχρέωση τους να είναι αμερόληπτοι και την ανάγκη να αιολογούνται οι περιορισμοί με επιτακτικούς λόγους.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΥΝΑΨΕΩΣ ΓΑΜΟΥ (Άρθρο 12)

103. Το Άρθρο 12 λέει «**Άνδρες και γυναίκες έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία που διέπει την άσκηση του δικαιώματος αυτού**».
104. Αυτό ισχύει μόνο για γάμο, όχι για συγκατοίκηση ή συμβάσεις συμβίωσης. Επίσης, ισχύει μόνο για γάμους ετεροφυλόφιλων. Η Σύμβαση δεν προϋποθέτει να χορηγεί το Κράτος σε ομοφυλόφιλα ζευγάρια το δικαίωμα γάμου. Ωστόσο, οι τρανσέξουαλ μπορούν να παντρεύονται με το νέο τους φύλο. Οι νόμοι περί γάμου δύναται να ποικίλλουν από κράτος σε κράτος, π.χ. θέματα όπως γάμος με συγγενείς καθώς και γάμος με άτομα του ίδιου φύλου.
105. Θέματα που σύμφωνα με το παρόν Άρθρο είναι απίθανο να προκύψουν για αστυνομικούς αλλά πιθανότερο για **ληξιάρχους** και για **σωφρονιστικούς υπαλλήλους**. Παρόλο που αναγνώρισε το δικαίωμα των φυλακισμένων να παντρεύονται, το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε δικαίωμα σχετικό με την πραγματοποίηση επισκέψεων των συζύγων στους φυλακισμένους στο Άρθρο 12, προκειμένου να επιτρέψει σε αυτούς να

ιδρύσουν οικογένεια (ωστόσο, περισσότερα από τα μισά Κράτη Μέλη το επιτρέπουν). Υποθέσεις χωρισμού των συζύγων για λόγους απέλασης ή μετανάστευσης θα αντιμετωπίζονται συνήθως σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 8 και όχι του Άρθρου 12.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΓΗ (Άρθρο 13)

106. Το Άρθρο 13 προϋποθέτει το δικαίωμα σε μια αποτελεσματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής αναφορικά με την παραβίαση δικαιώματος της Σύμβασης.

107. Αξιώσεις σύμφωνα με το παρόν Άρθρο αφορούν συνήθως το Δικαστήριο που εξετάζει το εσωτερικό νομικό σύστημα, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτό προβλέπει προσφυγή στις συγκεκριμένες περιστάσεις και αν η προσφυγή είναι αποτελεσματική. Επομένως, αφορά κατά κύριο λόγο τους νομοθέτες και τα δικαστήρια παρά τους αξιωματούχους που ασχολούνται με το κοινό. Το Άρθρο προϋποθέτει συγκεκριμένα μια προσφυγή «ανεξαρτήτως αν η παραβίαση διαπράχθηκε από πρόσωπα που ενεργούσαν κατά την άσκηση δημοσίων καθηκόντων τους», επομένως οι εθνικοί νόμοι που παρέχουν ασυλία σε δημόσιους αξιωματούχους είναι αντίθετοι προς τη Σύμβαση.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ (άρθρο 14)

108. Το Άρθρο 14 προϋποθέτει ότι «Η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνονται στην παρούσα Σύμβαση διασφαλίζεται χωρίς διακρίσεις για λόγους όπως το φύλο, η φυλή, το χρώμα, η γλώσσα, η θρησκεία, οι πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, η εθνική ή κοινωνική καταγωγή, η σχέση με εθνικές μειονότητες, η περιουσιακή κατάσταση, τα στοιχεία γέννησης ή άλλα».

109. Το Άρθρο 14 δεν παρέχει ένα αυτοτελές δικαίωμα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε συνδυασμό με ένα άλλο δικαίωμα που παρέχεται

από τη Σύμβαση (ή τα Πρωτόκολλα αυτής, εφόσον επικυρωθούν). Μπορεί ωστόσο να παραβιάζεται όταν διαβάζεται και ισχύει μαζί με το άλλο δικαίωμα, ακόμη και αν το άλλο δικαίωμα από μόνον του δεν παραβιάζεται. ΠΡΟΣΟΧΗ: Το Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 12 παρέχει ένα αυτοτελές δικαίωμα με τους ίδιους όρους όπως το Άρθρο 14, το οποίο θα έπρεπε να του επιτρέπει να έχει ευρύτερη ισχύ, αλλά δεν έχει επικυρωθεί ακόμη από πολλά Κράτη (δείτε παρακάτω).

110. **Ενδεικτικός πίνακας λόγων διακρίσεων:** Οι λέξεις «όπως» και «ή άλλα στοιχεία / άλλη ιδιότητα-κατάσταση» φανερώνουν ότι ο πίνακας αυτός είναι απλά ενδεικτικός. Το Δικαστήριο αναγνώρισε επίσης για παράδειγμα τη **συνειδητή αντίρρηση, αναπηρία, παρανομία και σεξουαλική προτίμηση** ως απαγορευμένους λόγους διακρίσεων και μπορεί να προσθέσει κι άλλους.
111. **Είναι δυσκολότερο να δικαιολογηθούν κάποιες διακρίσεις με ορισμένους λόγους από ότι με άλλους:** παρότι οι λόγοι είναι σημαντικοί, το Δικαστήριο είπε ότι θα απαιτεί ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους προκειμένου να δικαιολογήσει διακρίσεις λόγω φύλου, σεξουαλικής προτίμησης, φυλής, χρώματος, ιθαγένειας (εκτός από περιστάσεις που αφορούν μετανάστευση), παρανομίας και θρησκείας.
112. **Τι είναι διάκριση; Είναι η μεταχείριση ανθρώπων σε ανάλογες καταστάσεις με διαφορετικό τρόπο ή η μεταχείριση ανθρώπων σε διαφορετικές καταστάσεις με τον ίδιο τρόπο, χωρίς αντικειμενική ή εύλογη δικαιολογία.** Επομένως, δεν αποτελούν διάκριση όλοι οι διαφοροποιημένοι τρόποι μεταχείρισης. Ένας φυλακισμένος και ένα ελεύθερο πρόσωπο για παράδειγμα, δεν βρίσκονται σε ανάλογες καταστάσεις, επομένως, μπορεί να δικαιολογηθεί η διαφορετική αντιμετώπισή τους. Προκειμένου να παρουσιαστούν σαφώς οι δύο βασικές καταστάσεις, στην περίπτωση όπου δεν επιτράπηκε σε μια λεσβία να υιοθετήσει παιδί αποκλειστικά και μόνον λόγω των σεξουαλικών της προτιμήσεων, ενώ κάτι τέτοιο επιτράπηκε σε άλλα πρόσωπα που ήταν έγγαμα, υπήρξε παραβίαση (άνθρωποι σε ανάλογες καταστάσεις αντιμετωπίστηκαν με διαφορετικό

τρόπο) (ΕΒ εναντίον Γαλλίας). Αντίστροφα, στην περίπτωση όπου δεν έγινε δεκτό το αίτημα ενός μάρτυρα του Ιεχωβά ο οποίος είχε καταδικαστεί επειδή αρνήθηκε να φορέσει στολή, να ασκεί το επάγγελμα του λογιστή λόγω προηγούμενης καταδίκης, υπήρξε επίσης παραβίαση, επειδή το πρόσωπο αυτό, με μια λιγότερο σημαντική καταδίκη, αντιμετωπίστηκε με τον ίδιο τρόπο όπως πρόσωπα σε πολύ διαφορετικές καταστάσεις, με καταδίκες για ανεντιμότητα και απάτη (Θλιμμένος εναντίον Ελλάδος).

113. **«Αντικειμενική και εύλογη αιτιολογία»:** Το Δικαστήριο με τη νομολογία του έχει εισαγάγει τον όρο αυτό παρόμοια με τις επιτρεπόμενες εξαιρέσεις στις δεύτερες παραγράφους των Άρθρων 8-11, δηλαδή: η ευθύνη για την απόδειξη της αιτιολογίας, η οποία πρέπει επίσης να ισχύει αναλογικά, βαρύνει το Κράτος (δείτε παρ. 73-75 παραπάνω).

114. **Βία που υποκινείται από διακρίσεις.** Είναι ιδιαίτερα σοβαρό και σημαντικό να την αποφεύγουν οι φορείς του Κράτους που έχουν εξουσιοδοτηθεί να χρησιμοποιούν βία (όπως για παράδειγμα **αστυνομία ή ένοπλες δυνάμεις**). Σε μια υπόθεση επίθεσης από αστυνομικούς σε έναν Ρομά κατά τη διάρκεια ρατσιστικών αντιπαραθέσεων σε ένα χωριό, το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση επειδή δεν υπήρχαν αποδείξεις ότι η επίθεση υποκινήθηκε από ρατσιστικούς λόγους (Stoica εναντίον Ρουμανίας). Σε μια άλλη υπόθεση όπου δύο νεοσύλλεκτοι Ρομά πυροβολήθηκαν από αστυνομικούς, το Δικαστήριο δεν διαπίστωσε παραβίαση του Άρθρου 14 σε συνδυασμό με το Άρθρο 12, επειδή δεν υπήρχαν αρκετά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι αυτό συνέβη για ρατσιστικούς λόγους, ωστόσο, υπήρξε παραβίαση της δικονομικής υποχρέωσης του κράτους να ερευνήσει καταλλήλως τις υποθέσεις στις οποίες η βία που χρησιμοποιήθηκε από τους φορείς του ενδέχεται να είχε ως κίνητρο τις διακρίσεις (Nachova εναντίον Βουλγαρίας). Η ανοχή του Κράτους στην υποκινούμενη από διακρίσεις βία, η οποία ασκείται από ιδιώτες μπορεί επίσης να αποτελεί παραβίαση, όπως στην περίπτωση όπου μια θρησκευτική ομάδα δέχθηκε άγρια επίθεση κατά τη διάρκεια μιας συνάθροισής της από οπαδούς μιας άλλης (θρησκευτικής

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ**

REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

ομάδας) και οι αρχές αρνήθηκαν να παρέμβουν για να σταματήσουν την επίθεση και αδιαφόρησαν αναφορικά με την δίωξη των δραστών (97 μέλη της Συνάθροισης Gldani Μαρτύρων του Ιεχωβά και 4 άλλοι εναντίον Γεωργίας).

115. **Έμμεσες διακρίσεις.** Αναφέρεται στην περίπτωση όπου ένας γενικότερα ισχύων νόμος ή μια γενικότερα ισχύουσα πολιτική έχει δυσανάλογα δυσμενείς επιπτώσεις για τα μέλη μιας συγκεκριμένης ομάδας, ακόμη και αν δεν υπάρχει πρόθεση να γίνουν διακρίσεις. Επομένως, διαπιστώθηκε παραβίαση στην περίπτωση όπου ένας δυσανάλογα μεγάλος αριθμός παιδιών μιας συγκεκριμένης εθνικής ομάδα στάλθηκαν σε ειδικά σχολεία για λιγότερο ικανά άτομα, παρόλο που η πολιτική έπρεπε να έχει γενική ισχύ. Το πρόβλημα ήταν ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε η εν λόγω πολιτική (DH εναντίον Δημοκρατίας της Τσεχίας).

116. **Διακρίσεις για οποιονδήποτε από τους λόγους που αναφέρθηκαν στο Άρθρο 14 ή από το Δικαστήριο δύναται να προκύψουν σχεδόν σε κάθε περίπτωση κατά την οποία αξιωματούχοι έρχονται αντιμέτωποι με κοινό αναφορικά με ζητήματα που άπτονται των δικαιωμάτων και ελευθεριών της Σύμβασης. Ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα απαιτείται να επιδείξουν όλοι οι αξιωματούχοι προκειμένου να απέχουν από κάθε είδους διαφοροποιημένη μεταχείριση που συνεπάγεται διάκριση.**

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (Άρθρο 34)

117. Πρόκειται για μια **δικονομική** διάταξη η οποία εγγυάται το δικαίωμα κάθε προσώπου, μη κυβερνητικής οργάνωσης ή ομάδας προσώπων που ισχυρίζονται ότι έχουν πέσει θύματα παραβίασης των δικαιωμάτων τους σύμφωνα με τη Σύμβαση ή τα Πρωτόκολλα της, να καταθέσουν μια αίτηση ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο όρος «οποιοσδήποτε ιδιώτης» περιλαμβάνει πρόσωπα που δεν έχουν σώας τας φρένας και ανηλίκους. Περιλαμβάνεται εδώ επειδή περιέχει μια ουσιώδη υποχρέωση για τα Κράτη «να μην εμποδίζουν με κανέναν τρόπο την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος αυτού».

Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην περίπτωση προσώπων, τα οποία στερούνται την ελευθερία τους. Κανένα εμπόδιο δεν μπορεί να σταθεί στο δρόμο τους προκειμένου να υποβάλλουν αίτηση στο Δικαστήριο.

118. Το Δικαστήριο μπορεί επίσης να ορίσει για έναν κατηγορούμενο **προσωρινά / ασφαλιστικά μέτρα** που θα πρέπει να ληφθούν για να προστατευθεί η τρέχουσα κατάσταση, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας του αιτούντος να ασκεί αποτελεσματικά το δικαίωμα κατάθεσης προσωπικής αίτησης, ενώ εκκρεμεί η απόφαση του Δικαστηρίου για την υπόθεση. Θα το κάνει αυτό μόνον εάν κρίνει ότι υπάρχει πραγματικός κίνδυνος σοβαρής, ανεπανόρθωτης βλάβης σε περίπτωση που δεν εφαρμοστούν τα μέτρα. Τα προσωρινά / ασφαλιστικά μέτρα είναι επομένως παρόμοια με διαταγές που εκδίδονται από εθνικά δικαστήρια. Τα Κράτη έχουν συνήθως την υποχρέωση να συμμορφώνονται με αυτά. Εκδίδονται συνήθως στην περίπτωση που ένας αιτών αμφισβητεί την απέλαση ή έκδοση λόγω του ότι θα αντιμετώπιζε κίνδυνο κακομεταχείρισης στο Κράτος προορισμού. Εάν ένα Κράτος δεν εφαρμόσει προσωρινά / ασφαλιστικά μέτρα που έχουν διαταχθεί από το Δικαστήριο, για παράδειγμα, διώχνοντας παρόλα αυτά ένα πρόσωπο προς μια άλλη χώρα, το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελεί παραβίαση της υποχρέωσης σύμφωνα με το Άρθρο 34.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ.1

Προστασία της ιδιοκτησίας (Άρθρο 1)

119. Το παρόν άρθρο αναφέρει έναν γενικό κανόνα που ακολουθείται από δύο ειδικούς κανόνες προκειμένου να προστατεύει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ: «Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται να απολαμβάνει ειρηνικά τα υπάρχοντά του».

120. Ο όρος «υπάρχοντα» περιλαμβάνει μετοχές, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, άδειες, μισθωτήρια συμβόλαια και επιδόματα πρόνοιας (υπό την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν χορηγηθεί με βάση νόμιμο δικαίωμα και όχι ως αποτέλεσμα ασκήσεως διακριτικής ευχέρειας). Σε πολλές περιπτώσεις που αφορούσαν ιδιοκτησία η οποία απαλλοτριώθηκε με βάση προγενέστερα νομικά πλαίσια στην Ανατολική Ευρώπη, ήταν ιδιαίτερα σημαντικό το κατά πόσο το δικαίωμα του αιτούντος ίσχυε στα πλαίσια του εθνικού δικαίου. Δεν αρκεί μια απλή ελπίδα αποκατάστασης.
121. Ο όρος «απολαμβάνει ειρηνικά» περιλαμβάνει το δικαίωμα πρόσβασης στην ιδιοκτησία. Μπορεί να υπάρξουν θετικές υποχρεώσεις για το Κράτος να προστατεύει το δικαίωμα απόλαυσης της ιδιοκτησίας, όπως για παράδειγμα συντηρώντας καταλλήλως επικίνδυνες εγκαταστάσεις που βρίσκονται κοντά σε κατοικίες.
122. Σε περιπτώσεις παρέμβασης στα δικαιώματα ιδιοκτησίας που δεν υπόκεινται με σαφήνεια σε έναν από τους δύο συγκεκριμένους κανόνες, οι οποίοι αναφέρονται παρακάτω στο παρόν, το Δικαστήριο εφάρμοσε τον γενικό κανόνα και ενσωμάτωσε σε αυτόν μια δοκιμασία «δίκαιης ισορροπίας» ανάμεσα στον ιδιώτη και το γενικό συμφέρον (δείτε παρακάτω).

ΠΡΩΤΟΣ ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ: ΣΤΕΡΗΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

123. Η στέρηση ιδιοκτησίας επιτρέπεται μόνον εφόσον:
- Είναι νόμιμη
 - Εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον
 - Είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου
 - Είναι εύλογα αναλογική (δοκιμασία «δίκαιης ισορροπίας»).
124. Τα Κράτη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά αυτό που ονομάζεται «προς εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος». Υπό την προϋπόθεση ότι επιδιώκεται ένας νόμιμος σκοπός, όπως για παράδειγμα

κοινωνική δικαιοσύνη, είναι αποδεκτό να έχουν ορισμένοι άνθρωποι απροσδόκητα οφέλη / κέρδη και άλλοι να χάνουν.

125. Η «δοκιμασία δίκαιης ισορροπίας» που εφαρμόστηκε από το Δικαστήριο είναι λιγότερο αυστηρή από ότι η δοκιμασία εξέτασης «αναγκαιότητας για μια δημοκρατική κοινωνία» που απαντάται στα Άρθρα 8 έως 11. Προϋποθέτει ότι το Κράτος πρέπει να δείξει ότι έχει επιτευχθεί μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στο δικαίωμα κάθε ιδιώτη και το δημόσιο συμφέρον. Αυτό δεν θα επιτευχθεί εάν το πρόσωπο (ή η εταιρεία) πρέπει να φέρει ένα υπερβολικό βάρος ή σε περίπτωση που δεν έχει ή έχει λίγα μέσα για να αμφισβητήσει αυτή τη στέρηση (ιδιοκτησίας).

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ:ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

126. Σύμφωνα με την παράγραφο 2, τα Κράτη μπορούν να «ελέγχουν τη χρήση ιδιοκτησίας σύμφωνα με το γενικό συμφέρον ή να διασφαλίζουν την πληρωμή φόρων ή λοιπών εισφορών ή προστίμων».

Οι έλεγχοι θα περιλαμβάνουν για παράδειγμα:

- Δήμευση ή κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων από τα δικαστήρια ή τους εφοριακούς ή τους τελωνειακούς
 - Επιβολή προϋποθέσεων για χρήση ιδιοκτησίας με έναν συγκεκριμένο τρόπο, όπως σχεδιασμός ή έλεγχοι ενοικίου
 - Ακύρωση αδειών, όπως για παράδειγμα μιας αδείας για πώληση αλκοολούχων ποτών
127. Ο έλεγχος πρέπει να:
- Είναι νόμιμος
 - Εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον ή να διασφαλίζει την καταβολή φόρων ή προστίμων
 - Σέβεται μια «δίκαιη ισορροπία».

128. Η διακριτική ευχέρεια του Κράτους σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν είναι ακόμη ευρύτερη από ότι σύμφωνα με τον πρώτο κανονισμό: οι νόμοι του Κράτους μπορούν να επιβάλλουν να ελέγχεται η χρήση της ιδιοκτησίας και είναι εκείνοι που «κρίνει αναγκαίους» για τον σκοπό αυτόν. Οι αιτούντες πρέπει να αποδείξουν ότι όφειλαν να σηκώσουν ένα υπερβολικά μεγάλο βάρος, όπως στην περίπτωση όπου ένα πρόγραμμα ελέγχου ενοικίου με ισχύ για 11 έτη επέβαλλε πολύ σοβαρούς περιορισμούς στους ιδιοκτήτες (Hutten-Czapska εναντίον Πολωνίας).

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ

129. Ενέργειες για την δήμευση / κατάσχεση ή άλλου είδους παρέμβαση στα δικαιώματα ιδιοκτησίας πραγματοποιούνται συνήθως από νομοθέτες, υψηλά ιστάμενους αξιωματούχους και δικαστήρια, αλλά **τελωνειακοί και εφοριακοί, αρχές αρμόδιες για την έκδοση αδειών, αξιωματούχοι αρμόδιοι για τον έλεγχο ενοικίου** και λοιποί δημόσιοι αξιωματούχοι μπορούν επίσης να ασκούν εξουσίες στον τομέα αυτό. Οφείλουν να διασφαλίσουν ότι:

- Έχουν μια νομική βάση για τις ενέργειες τους
- Εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον
- Επιτυγχάνουν μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στο πρόσωπο και το γενικό συμφέρον

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Άρθρο 2)

130. «Κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να στερείται το δικαίωμα στην **εκπαίδευση**», το οποίο είναι στην πράξη το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση εκείνη που έχει αναλάβει να παράσχει το Κράτος, όπως καθορίζεται από το εν λόγω Κράτος. Οι κανονισμοί μπορεί για παράδειγμα να καθιστούν την εκπαίδευση υποχρεωτική μέχρι μια συγκεκριμένη ηλικία, να επιτρέπουν (ή απαγορεύουν) την εκπαίδευση κατ'οίκον, και να επιτρέπουν

στα σχολεία να διώχνουν μαθητές που δεν τηρούν τους κανόνες. Το Άρθρο δεν προϋποθέτει ένα συγκεκριμένο σύστημα εκπαίδευσης, ούτε καν πρόσβαση σε ένα συγκεκριμένο σχολείο. Είναι ουδέτερο έναντι της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης και έχει ερμηνευθεί προκειμένου να εγγυάται την ελευθερία ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων.

131. Η εκπαίδευση που παρέχεται, είτε δημόσια είτε ιδιωτική, πρέπει να σέβεται τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις των γονέων. Αλλά όσο το πρόγραμμα μαθημάτων και τα δίδακτρα είναι αντικειμενικά και πλουραλιστικά, το γεγονός ότι μπορεί να έρχεται σε σύγκρουση με τις πεποιθήσεις ορισμένων γονέων δεν αποτελεί παραβίαση.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ (Άρθρο 3)

132. Αντί να κατοχυρώνει δικαιώματα, το παρόν Άρθρο επιβάλλει στα Κράτη την υποχρέωση να **«πραγματοποιούν ελεύθερες εκλογές σε εύλογα χρονικά διαστήματα με μυστική ψηφοφορία και υπό συνθήκες που διασφαλίζουν την ελεύθερη έκφραση της γνώμης του εκλογικού σώματος όσον αφορά την επιλογή του βουλευτικού σώματος»**. Αλλά το Δικαστήριο απέσπασε από την υποχρέωση αυτή **το δικαίωμα του εκλέγειν και το δικαίωμα του εκλέγεσθαι**.

133. Το Άρθρο δεν προϋποθέτει κανένα συγκεκριμένο εκλογικό σύστημα και τα Κράτη διαθέτουν τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξουν τον τρόπο με τον οποίο κανονίζουν τις εκλογές, συμπεριλαμβανομένων των όρων οι οποίοι πρέπει να πληρούνται από πιθανούς υποψήφιους. Το καθολικό δικαίωμα ψήφου είναι, εντούτοις, πολύ ισχυρό και τα Κράτη θα έχουν την υποχρέωση να δικαιολογούν την απώλεια ψήφου για ορισμένα πρόσωπα ή κατηγορίες προσώπων, όπως για παράδειγμα οι φυλακισμένοι.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΥΠ'ΑΡΙΘΜ.4**ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ ΓΙΑ ΟΦΕΙΛΗ (Άρθρο 1)**

«Κανένα πρόσωπο δεν θα στερείται την ελευθερία του αποκλειστικά και μόνον λόγω ανικανότητάς του να πληροί συμβατικές υποχρεώσεις»

134. Ο όρος **«αποκλειστικά και μόνον»** είναι σημαντικός: το άρθρο δεν απαγορεύει την φυλάκιση σε περιπτώσεις όπου υπάρχει κάποιο επιπρόσθετο στοιχείο όπως απάτη ή αμέλεια. Αυτό που εμποδίζει είναι η φυλάκιση αποκλειστικά και μόνον λόγω αδυναμίας να καταβληθεί μια οφειλή βάσει σύμβασης ή να εκπληρωθεί κάποια άλλη συμβατική υποχρέωση.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ (Άρθρο 2)

135. Το παρόν άρθρο περιλαμβάνει δύο δικαιώματα:

- 1. Κάθε πρόσωπο το οποίο βρίσκεται νόμιμα στην επικράτεια ενός κράτους μπορεί να μετακινείται ελεύθερα εντός της επικράτειας αυτής και να επιλέγει τον τόπο κατοικίας του σε αυτήν**
- 2. Κάθε πρόσωπο μπορεί να φύγει από οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της δική του.**

136. Περιορισμοί όσον αφορά τα δικαιώματα αυτά επιτρέπονται σε παρόμοιες περιστάσεις με εκείνες που αναφέρονται στα Άρθρα 8-11 της Σύμβασης, δηλαδή:

- Σύμφωνα με το Νόμο
- Όταν είναι αναγκαίοι για μια δημοκρατική κοινωνία για συγκεκριμένους σκοπούς, δηλαδή
- Όταν εξυπηρετούν το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας ασφάλειας και της δημόσιας τάξης, για την πρόληψη εγκλημάτων, για την προστασία της υγείας και των ηθών, για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.

137. Ο όρος «κάθε πρόσωπο» περιλαμβάνει μη υπηκόους, όπως αναφέρεται στο Άρθρο 1 της Σύμβασης.
138. Οι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση είναι λιγότερο σοβαροί από ότι η στέρηση της ελευθερίας με την οποία ασχολείται το Άρθρο 5 της Σύμβασης. Μπορεί να περιλαμβάνουν πράγματα όπως κατ' οίκον περιορισμό, περιορισμό κυκλοφορίας, περιορισμό σε ή αποκλεισμό από μια συγκεκριμένη πόλη ή περιοχή της χώρας και την υποχρέωση αναφοράς στις Αρχές σε τακτά χρονικά διαστήματα. Αποδεκτοί λόγοι για την επιβολή παρόμοιων περιορισμών περιλαμβάνουν τον κίνδυνο να διαφύγει ο ύποπτος στο εξωτερικό, ή να αποκαλύψει κρατικά μυστικά ή να συναντήσει εγκληματίες με τους οποίους συνεργάζεται (π.χ. Μαφία).
139. Οποιοσδήποτε περιορισμός πρέπει να είναι ανάλογος με τον επιτρεπόμενο σκοπό που επιδιώκεται. Σε αρκετές υποθέσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση, οι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση, οι οποίοι ξεκίνησαν αρχικά ως δικαιολογημένοι, καταστάθηκαν αδικαιολόγητοι όταν συνεχίστηκαν για αρκετά χρόνια (π.χ. Labita εναντίον Ιταλίας).
140. Οι περιορισμοί στην ελεύθερη μετακίνηση επιβάλλονται συνήθως από δικαστήρια αλλά η αστυνομία φέρει την ευθύνη για την εφαρμογή τους και πρέπει να φροντίζει να παρακολουθεί ότι οι αρχικοί δικαιολογημένοι λόγοι επιβολής τους είναι και εξακολουθούν να είναι έγκυροι.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΚΔΙΩΞΗΣ / ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΥΠΗΚΟΩΝ (Άρθρο 3)

141. Πρόκειται για ένα αποκλειστικό και άνευ όρων δικαίωμα ενός προσώπου να μην απελαύνεται από την επικράτεια ενός κράτους της οποίας είναι υπήκοος.
142. Η εκδίωξη δεν περιλαμβάνει την έκδοση. Συμβαίνει όταν ένα πρόσωπο είναι υποχρεωμένο να φύγει για πάντα από την επικράτεια μιας χώρας της οποίας είναι υπήκοος χωρίς να του δοθεί η δυνατότητα να επιστρέψει αργότερα. Η ιδιότητα «υπηκόου» ενός προσώπου για

τους σκοπούς της παρούσας διάταξης θα καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία του εν λόγω κράτους.

**ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΔΙΩΞΗΣ / ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
(Άρθρο 4)**

143. Πρόκειται για την αποκλειστική και άνευ όρων απαγόρευση συλλογικής εκδίωξης / απέλασης αλλοδαπών.

144. Ο όρος «εκδίωξη / απέλαση» σημαίνει το ίδιο με αυτόν στο Άρθρο 3 παραπάνω στο παρόν. Η εκδίωξη / απέλαση μιας ομάδας δεν θα είναι «συλλογική», εάν οι Αρχές έχουν εξετάσει εύλογα και αντικειμενικά την υπόθεση κάθε προσώπου στην ομάδα αυτή.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑ ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. 6 ΚΑΙ 13

ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

145. Το Πρωτόκολλο υπ'αριθμ. 6 καταργεί τη θανατική ποινή σε καιρό ειρήνης αλλά επιτρέπει στα Κράτη να προβλέπουν την επιβολή της ποινής αυτής σε καιρό πολέμου ή σε περίπτωση απειλής πολέμου. Το Πρωτόκολλο υπ'αριθμ. 13 πηγαίνει παραπέρα και την καταργεί συνολικά.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΥΠ'ΑΡΙΘΜ. 7

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΔΙΩΞΗ / ΑΠΕΛΑΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (Άρθρο 1)

146. Το παρόν άρθρο εγγυάται ότι ένα πρόσωπο που δεν είναι υπήκοος και είναι μόνιμος κάτοικος μιας χώρας δεν θα απελαύνεται παρά μόνο εφόσον εκδοθεί σχετική νόμιμη απόφαση και υπό την προϋπόθεση του δικαιώματος:

- Να καταθέσει λόγους ενάντια στην εκδίωξη/απέλασή του/της
- Να ζητήσει να επανεξεταστεί η υπόθεση του/της
- Να εκπροσωπηθεί για τον σκοπό αυτό ενώπιον της αρμόδιας αρχής.

147. Ο όρος «εκδίωξη / απέλαση» σημαίνει το ίδιο με αυτόν στο Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 4, Άρθρο 3, δηλαδή δεν καλύπτει την έκδοση. Δεν απαγορεύει την εκδίωξη / απέλαση προσώπων αλλά παρέχει ορισμένες δικονομικές διασφαλίσεις. Οι αλλοδαποί που αντιμετωπίζουν την απέλαση δύνανται επίσης να έχουν δικαιώματα με βάση τη Σύμβαση, όπως για παράδειγμα με βάση τις διατάξεις των Άρθρων 2, 3, 5, 6, και 8 και με βάση το Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 4, Άρθρο 4.

Ωστόσο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου είναι απαραίτητη η εκδίωξη / απέλαση η οποία πραγματοποιείται για λόγους δημόσιας τάξης ή βασίζεται σε λόγους εθνικής ασφάλειας, ένα πρόσωπο μπορεί να απελαθεί πριν την άσκηση των δικονομικών του δικαιωμάτων, τα οποία εγγυάται το Άρθρο 1 του παρόντος Πρωτοκόλλου.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΦΕΣΗΣ ΓΙΑ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ (Άρθρο 2)

148. Το παρόν άρθρο εγγυάται ότι **κάθε πρόσωπο το οποίο έχει καταδικαστεί για ένα ποινικό αδίκημα από ένα δικαστήριο (tribunal) θα έχει το δικαίωμα να ζητήσει την επανεξέταση της καταδίκης ή ποινής από ανώτερο δικαστήριο (higher tribunal).**

149. Τα Κράτη διαθέτουν μεγάλη διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η παρούσα διάταξη, εφόσον δεν καταστρέφουν την ουσία του δικαιώματος. Επομένως, δεν χρειάζεται να επιτρέψουν μια έφεση επί της ουσίας της δικαστικής απόφασης, αλλά δύνανται να περιορίσουν το δικαίωμα σε νομικά ζητήματα μόνον και δύνανται να απαιτήσουν να εκδοθεί καταρχήν άδεια για προσφυγή.

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΓΙΑ ΕΣΦΑΛΜΕΝΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ (Άρθρο 3)

150. Το άρθρο αυτό παρέχει το δικαίωμα αποζημίωσης σε περιπτώσεις όπου ακυρώθηκε μια καταδίκη ή χορηγήθηκε χάρη, επειδή νέα στοιχεία ή

στοιχεία που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα καταδεικνύουν αναμφισβήτητα ότι υπήρξε κακοδικία.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΘΕ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΝΑ ΜΗ ΔΙΚΑΖΕΤΑΙ Ή ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ (Άρθρο 4)

151. Το άρθρο αυτό απαγορεύει να δικάζεται ή να τιμωρείται ένα πρόσωπο ξανά για ένα αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί. Υπάρχουν εξαιρέσεις σύμφωνα με την παράγραφο 2, εφόσον προκύψουν νέα στοιχεία ή στοιχεία που ανακαλύφθηκαν πρόσφατα ή εάν υπήρξε θεμελιώδες σφάλμα στις προηγούμενες δικαστικές ενέργειες. Πολύπλοκες καταστάσεις δύναται να προκύψουν όταν μια σειρά γεγονότων οδηγούν σε περισσότερα από ένα αδικήματα ή σε περισσότερες από μια δικαστική ενέργεια, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση όπου ένα πρόσωπο καταδικάστηκε για οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ και σε μεταγενέστερες δικαστικές ενέργειες του αφαιρέθηκε η άδεια. Οι τελευταίες δικαστικές ενέργειες θεωρήθηκαν ως μέρος της κύρωσης για το αδίκημα (Nilsson εναντίον Σουηδίας). Μόνον εφόσον δύο διαφορετικά αδικήματα βασίζονται σε πανομοιότυπα γεγονότα ή σε γεγονότα που είναι ουσιαστικά τα ίδια θα υπάρχει παραβίαση.

ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΖΥΓΩΝ (Άρθρο 5)

152. Το άρθρο αυτό παρέχει στους συζύγους ίσα δικαιώματα σύμφωνα με το ιδιωτικό δίκαιο τόσο ανάμεσα σε αυτούς όσο και στις σχέσεις τους με τα παιδιά τους κατά την διάρκεια ενός γάμου και σε περίπτωση λύσης του γάμου. Δεν εμποδίζει το Κράτος να λάβει μέτρα προκειμένου να προστατεύει τα παιδιά (γεγονός που μπορεί να εγείρει ζητήματα σύμφωνα με το Άρθρο 8).

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 12

153. Το Πρωτόκολλο αυτό επαναλαμβάνει την **απαγόρευση διακρίσεων** στην ίδια γλώσσα με εκείνη της Σύμβασης, Άρθρο 14, αλλά με την **ειδοποιό**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE, MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
SERVICE DE TRADUCTION
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS
TRANSLATION SERVICE

διαφορά ότι το καθιστά ένα αυτόνομο δικαίωμα που δεν εξαρτάται από οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα με βάση τη Σύμβαση. Έως τώρα, σχετικά λίγα Κράτη είναι συμβαλλόμενα κράτη και υπάρχει πολύ λίγη νομολογία με έκδοση αποφάσεων, επομένως είναι δύσκολο να δοθούν οδηγίες για τις πιθανές επιπτώσεις του.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΙ- ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΥΣ

Ο Πίνακας Ελέγχου αυτός έχει σχεδιαστεί για να καθοδηγεί τους αξιωματούχους στα πιο σχετικά άρθρα και σε μερικά από τα ζητήματα που χρειάζεται να λαμβάνουν υπόψη στις διάφορες περιπτώσεις της δουλειάς τους. Τα ζητήματα που αναφέρονται στον πίνακα είναι ενδεικτικά. Για πιο αναλυτικές κρίσεις κάθε άρθρου, δείτε την Ενότητα Ι παραπάνω στο παρόν. Παραπομπές σε αριθμούς άρθρων αφορούν τη Σύμβαση, εκτός αν προσδιορίζεται κάποιο Πρωτόκολλο.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΩ ΥΠΟΨΙΝ ΟΤΑΝ Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΟΥ ΕΜΠΕΡΙΕΧΕΙ:

Χρήση βίας

Άρθρα 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων

- Υπάρχει δικαιολογία για τη χρήση βίας (αυτοάμυνα ή άμυνα για την προστασία άλλων, πραγματοποίηση σύλληψης, καταστολής στάσης);
- Είναι η βία απολύτως αναγκαία και αναλογική με τον επιδιωκόμενο σκοπό ή μήπως λιγότερη βία θα μπορούσε ενδεχομένως να βοηθήσει στην επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος;
- Η βία συνιστά βασανιστήριο ή απάνθρωπη συμπεριφορά;
- Τυχόν τραυματισμοί εξετάστηκαν άμεσα από ιατρό;

- Τηρούνται κατάλληλα αρχεία για την πιθανή περίπτωση κατά την οποία θα είναι αναγκαία η έρευνα των συνθηκών υπό τις οποίες χρησιμοποιήθηκε βία;

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΛΛΩΝ ΑΠΟ ΒΙΑ, ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟ Ή ΚΙΝΔΥΝΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Άρθρα 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ.1, Άρθρο 1, Προστασία ιδιοκτησίας

- Γνωρίζω ή θα πρέπει να γνωρίζω κινδύνους ή απειλές βίας, συμπεριλαμβανομένης οικογενειακής βίας για κάποιο πρόσωπο το οποίο έχω καθήκον να προστατεύσω (για παράδειγμα, ως αστυνομικός);
- Κινδυνεύει κάποιος κρατούμενος ή ψυχιατρικός ασθενής για τον οποίο είμαι υπεύθυνος να βλάψει τον εαυτό του ή άλλους;
- Έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία και εύλογα μέτρα προκειμένου να εκτιμηθεί η ιατρική κατάσταση ενός προσώπου, ειδικά εφόσον υπάρχει ένδειξη ότι έχει τραυματιστεί;
- Υπάρχει κίνδυνος τυχόν εγκαταστάσεις για τις οποίες είμαι υπεύθυνος (για παράδειγμα εγκαταστάσεις διαχείρισης απορριμμάτων δήμων) να απειλούν κατοικίες ή τις ζωές των ανθρώπων που ζουν κοντά σε αυτές;

ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΣΤΕΡΟΥΝΤΑΙ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥΣ (σε οποιοδήποτε πλαίσιο)

Άρθρα 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 5, Δικαίωμα στην ελευθερία, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων, 34, Δικαίωμα μεμονωμένης αίτησης, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 4, Άρθρο 2, Ελευθερία μετακίνησης

- Έχουν εξεταστεί λιγότερα αυστηρά μέτρα από τη στέρηση της ελευθερίας και έχουν θεωρηθεί ανεπαρκή;
- Είναι οι συνθήκες κράτησης ενός προσώπου κατάλληλες όσον αφορά την καθαριότητα, τη διατροφή και τις συνθήκες ύπνου και δεν υπάρχει συνωστισμός;
- Στην περίπτωση κατά την οποία πρόσωπα που ανήκουν σε ευαίσθητες μειοψηφίες κρατούνται, αντιμετωπίζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχουν διακρίσεις;
- Έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία και εύλογα μέτρα για να εκτιμηθεί η ιατρική κατάσταση του κρατουμένου, ειδικά εφόσον υπάρχει ένδειξη ότι έχει τραυματιστεί;
- Αξιολογούνται οι κρατούμενοι νωρίς αναφορικά με τον κίνδυνο να βλάψουν τον εαυτό τους και όσοι διαπιστώνεται ότι διατρέχουν αυτόν τον κίνδυνο εξετάζονται τακτικά;
- Προστατεύονται οι κρατούμενοι από τη βία στα χέρια άλλων κρατουμένων;
- Παρέχεται στους κρατουμένους που ανήκουν σε ευαίσθητες ομάδες (λόγω ασθένειας, αναπηρίας, ηλικίας, σεξουαλικής προτιμήσεων κλπ.) η δέουσα φροντίδα και προσοχή;
- Παρέχεται στους κρατουμένους το δικαίωμα να επικοινωνούν/αλληλογραφούν, ιδίως με τους δικηγόρους τους και τα δικαστήρια;
- Είναι τυχόν παρέμβαση στο δικαίωμα αυτό νόμιμη, με στόχο τον νόμιμο επιτρεπόμενο σκοπό και αναλογική;
- Το δικαίωμα των κρατουμένων να υποβάλλουν αίτηση στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου παρεμποδίζεται με οποιονδήποτε τρόπο;
- Έχουν ενημερωθεί πλήρως φυλακισμένοι που έχουν προφυλακιστεί για τη φύση και την αιτία των κατηγοριών σε βάρος τους;

- Δόθηκε σε αυτούς κατάλληλος χρόνος και χώρος, και συγκεκριμένα δυνατότητα κατ'ιδίαν επικοινωνίας με τους δικηγόρους τους, προκειμένου να ετοιμάσουν την υπεράσπισή τους;

ΣΥΛΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΥΠΟΨΙΑ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΠΡΑΞΕΙ ΕΝΑ ΠΟΙΝΙΚΟ ΑΔΙΚΗΜΑ

Άρθρα 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 5, Δικαίωμα στην ελευθερία, 7, Μη επιβολή τιμωρίας άνευ νόμου, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 4, Άρθρο 2, Ελευθερία μετακίνησης.

Επιπρόσθετα στα γενικά θέματα που προκύπτουν για τυχόν στέρηση της ελευθερίας όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω στο παρόν, προκύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

- Επιτρέπεται η σύλληψη σύμφωνα με το Άρθρο 5, και συγκεκριμένα 5(1) (γ) και (στ);
- Έχουν ενημερωθεί τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται για τα δικαιώματά τους και για τον λόγο της σύλληψής τους όσο το δυνατόν πιο σύντομα;
- Υπάρχουν διαδικασίες για να προσέρθουν τα πρόσωπα αυτά άμεσα ενώπιον του δικαστηρίου;
- Τους δόθηκε η δυνατότητα πρόσβασης σε δικηγόρο πριν την έναρξη της ανάκρισης;
- Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, όπως αδικήματα που αφορούν παιδιά και σεξουαλικά αδικήματα, εξετάστηκε η ανάγκη για ειδικές διαδικασίες συνέντευξης;
- Ίσχυε το αδίκημα για το οποίο πραγματοποιήθηκε η σύλληψη τη στιγμή που διεπράχθη;

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΙΔΟΞΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Άρθρο 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 5, Δικαίωμα στην ελευθερία, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 4, Άρθρο 4, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 7, Άρθρο 1, 34, Δικαίωμα μεμονωμένης αίτησης

Επιπρόσθετα στα γενικά θέματα που προκύπτουν για τυχόν στέρηση της ελευθερίας όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω στο παρόν, προκύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

- Δικαιολογείται τυχόν σύλληψη ή κράτηση σύμφωνα με το Άρθρο 5(1)(στ);
- Κρατούνται οι επίδοξοι μετανάστες ξεχωριστά από πρόσωπα που κρατούνται στα πλαίσια δικαστικών ενεργειών για ποινικό αδίκημα και ξεχωριστά από καταδίκους;
- Πληρούνται συγκεκριμένες ανάγκες στέγασης οικογενειών και γυναικόπαιδων;
- Χρησιμοποιείται βία για να τίθενται υπό έλεγχο απελαθέντες που προβάλλουν αντίσταση, κατά τρόπο ήπιο και αναλογικό;
- Σε περίπτωση που οι επίδοξοι μετανάστες έχουν οικογένεια στη χώρα, έχουν ληφθεί υπόψιν και έχουν γίνει σεβαστά τα οικογενειακά τους δικαιώματα;
- Σε περίπτωση που ομάδες προσώπων – μη-υπηκόων της χώρας πρόκειται να απελαθούν, έχει εξεταστεί μεμονωμένα κάθε υπόθεση;
- Έχουν χορηγηθεί σε πρόσωπα που αντιμετωπίζουν την πιθανότητα εκδίωξης/απέλασης δικονομικά δικαιώματα με βάση το Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 7, Άρθρο 11;

ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Άρθρο 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 5, Δικαίωμα στην ελευθερία, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 34, Δικαίωμα μεμονωμένης αίτησης

Επιπρόσθετα στα γενικά θέματα που προκύπτουν για τυχόν στέρηση της ελευθερίας όπως παρουσιάστηκαν παραπάνω στο παρόν, προκύπτουν τα ακόλουθα θέματα:

- Επιτράπηκε η κράτηση καταλλήλως με βάση ιατρική γνωμάτευση;
- Είναι ιατρικός αναγκαίος να παρακολουθείται τακτικά η κράτηση;
- Χρησιμοποιείται βία για να τίθεται υπό έλεγχο ο ασθενής που του έχει επιβληθεί ποινή με ιατρική παρακολούθηση και αναλογικά προς την ανάγκη;
- Έχει ο ασθενής ή η οικογένειά του/της επαρκή δικαιώματα για να αμφισβητεί την ανάγκη συνεχιζόμενης κράτησής του/της;
- Έχουν ενημερωθεί για τα δικαιώματά τους αυτά;

ΥΠΟΚΛΟΠΗ Ή ΜΥΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Άρθρο 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, κατοικίας και αλληλογραφίας

- Επιτρέπεται από το νόμο η χρησιμοποίηση κοριού ή η παρακολούθηση;
- Επιδιώκει το νόμιμο επιτρεπόμενο σκοπό, όπως για παράδειγμα, την εθνική ασφάλεια, πρόληψη εγκλήματος;
- Ικανοποιεί μια «πιστική κοινωνική ανάγκη»;
- Είναι αναλογική προς το σκοπό και δεν κάνει διακρίσεις;
- Έχει δοθεί δικαστική άδεια αναφορικά με το πλαίσιο και τη διάρκεια της παρέμβασης;
- Μια πραγματική υποκλοπή ή παρακολούθηση είναι σύμφωνη με το επιτρεπόμενο πλαίσιο και την επιτρεπόμενη διάρκεια;

**ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΟΠΩΣ Η ΥΙΟΘΕΣΙΑ
ΚΑΙ Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΠΑΙΔΙΩΝ**

Άρθρο 3, Απαγόρευση απάνθρωπης και υποτιμητικής συμπεριφοράς, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 6, Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, 14, Απαγόρευση διακρίσεων

- Είναι τυχόν παρέμβαση στην οικογενειακή ζωή σύμφωνη με το νόμο, για έναν επιτρεπόμενο σκοπό (όπως για παράδειγμα τα δικαιώματα των παιδιών) και γίνεται αναλογικά προς το σκοπό αυτόν;
- Έχει ληφθεί υπόψιν όπως θα έπρεπε το συμφέρον του παιδιού;
- Έχει δοθεί στους γονείς και στους λοιπούς ενδιαφερόμενους πλήρης και έγκαιρη ενημέρωση καθώς και η δυνατότητα να συνεισφέρουν σε αποφάσεις σχετικά με το μέλλον των παιδιών, ειδικά στις περιπτώσεις όπου αυτές είναι αμετάκλητες και δύσκολο να ανατραπούν;
- Έχουν οι γονείς και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι το δικαίωμα να αμφισβητήσουν μια απόφαση ενώπιον ενός ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου (tribunal);
- Έχουν ενημερωθεί για τα δικαιώματά τους να αμφισβητήσουν την απόφαση και τα χρονικά περιθώρια για να το πράξουν;
- Βρίσκονται τα παιδιά που αντιμετωπίζουν έναν τέτοιο κίνδυνο στα χέρια των γονέων ή των κηδεμόνων τους, εφόσον είναι απαραίτητο να βρίσκονται υπό φροντίδα;

**ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΔΕΙΑΣ Ή ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ Ή
ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ**

Άρθρο 2, Δικαίωμα στη ζωή, 3, Απαγόρευση βασανιστηρίων, 9, Ελευθερία θρησκείας, 11 Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

- Ισχύει το τεκμήριο υπέρ του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης;

- Συντρέχει νόμιμος λόγος (όπως για παράδειγμα η διατήρηση της δημόσιας τάξης, ο κίνδυνος βίας) να μην δοθεί άδεια για συγκέντρωση ή διαδήλωση;
- Είναι τυχόν παρέμβαση σε οποιοδήποτε από τα δικαιώματα που αναφέρονται στα τρία αυτά άρθρα σύμφωνα με το Νόμο, με στόχο την επίτευξη του προτεινόμενου σκοπού και αναλογική;
- Στις περιπτώσεις εκείνες όπου η συγκέντρωση έχει θρησκευτικό χαρακτήρα, έχουν γίνει σεβαστά τα δικαιώματα του Άρθρου 9;
- Έχουν ληφθεί τα απαραίτητα μέτρα για να προστατευθούν οι διαδηλωτές, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου έχουν προγραμματιστεί ταυτόχρονες ή αντίθετες διαδηλώσεις;

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Άρθρο 6, Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, 8, Σεβασμός ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, 14, Απαγόρευση διακρίσεων, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 1, Άρθρο 1, Προστασία ιδιοκτησίας

- Αποσκοπεί τυχόν παρέμβαση στο δικαίωμα κάθε προσώπου στο σεβασμό της κατοικίας του σύμφωνα με το Νόμο, στην επίτευξη του επιτρεπόμενου σκοπού (για παράδειγμα τα δικαιώματα άλλων) και είναι αναλογική;
- Έχει το δικαίωμα ένα πρόσωπο του οποίου τα ιδιοκτησιακά ή οικογενειακά δικαιώματα έχουν επηρεαστεί από την απόφαση σχεδιασμού να την αμφισβητήσει ενώπιον ενός ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου (tribunal);
- Το δικαίωμα του προσώπου να απολαμβάνει ειρηνικά την ιδιοκτησία του έχει επηρεαστεί;
- Εάν ναι, έχει επιτευχθεί ως αποτέλεσμα της παρέμβασης δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στον ιδιώτη και το γενικό συμφέρον;
- Εάν το πρόσωπο που έχει επηρεαστεί ανήκει σε μια ευαίσθητη ομάδα, όπως για παράδειγμα Ρομά ή Travellers, έχει αντιμετωπιστεί διαφορετικά

από άλλα πρόσωπα και, εάν συνέβη αυτό, υπάρχει αντικειμενική και εύλογη δικαιολογία για την διαφορετική αντιμετώπιση;

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΝΑ ΑΣΚΕΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Άρθρο 6, Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη, Πρωτόκολλο υπ' αριθμ. 1, Άρθρο 1, Προστασία ιδιοκτησίας

- Υπάρχει νομική βάση για την απόφαση;
- Τίθεται θέμα δημόσιου συμφέροντος για την απόφαση;
- Επιτυγχάνεται με την απόφαση μια δίκαιη ισορροπία ανάμεσα στον ιδιώτη και το γενικό συμφέρον;
- Έχει το πρόσωπο το δικαίωμα να αμφισβητήσει την απόφαση ενώπιον ενός ανεξάρτητου και αμερόληπτου δικαστηρίου (tribunal);

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ

Είναι κάποιο από τα δικαιώματα της Σύμβασης σχετικό με τη δουλειά σας;

ΝΑΙ ↓

Υπάρχει θύμα;

⇒ ΟΧΙ

ΟΧΙ ↓

⇒ Σλέγξτε εκ νέου – να θυμάστε ότι τα δικαιώματα της Σύμβασης έχουν ευρεία ισχύ / εφαρμογή

Μπορεί να υπάρξει νόμιμη παρέμβαση στο δικαίωμα της Σύμβασης;

⇒ ΟΧΙ

⇒ Ενδέχεται να έχετε διαπράξει παραβίαση

ΝΑΙ ↓

Είναι οι ενέργειες σας ΟΧΙ Ενδέχεται να έχετε διαπράξει
σύμφωνες με το Νόμο; παραβίαση
ΝΑΙ

Στοχεύετε στην επίτευξη ΟΧΙ Ενδέχεται να έχετε διαπράξει
ενός νόμιμα επιτρεπόμενου σκοπού; παραβίαση
ΝΑΙ

Είναι αναγκαίες οι ενέργειές ΟΧΙ Ενδέχεται να έχετε διαπράξει
σας για μια δημοκρατική κοινωνία παραβίαση
(απαντούν σε μια πιεστική κοινωνική
ανάγκη και είναι αναλογικές);
ΝΑΙ

Οι ενέργειές σας ενδέχεται να είναι σύμφωνες με
τη Σύμβαση, αλλά πρέπει να ελέγξετε εκ νέου

ΠΡΟΣΟΧΗ: Εάν αμφιβάλλετε, ζητήστε οδηγίες από ανώτερους αξιωματούχους
και εφόσον αυτό είναι εφικτό, νομική συμβουλή. Το παραπάνω διάγραμμα
ταιριάζει με το περιεχόμενο αρκετών άρθρων της Σύμβασης (ειδικά των άρθρων
8-11) αλλά όχι όλων: κάποια είναι απόλυτα, άλλα επιτρέπουν συγκεκριμένες
εξαιρέσεις. Επιλέξτε ΕΝΟΤΗΤΑ Ι για τις λεπτομέρειες.

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο αγγλικό πρωτότυπο έγγραφο

Αθήνα, 20.01.2014

Η Μεταφράστρια

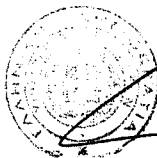
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΥΤΡΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007-2013
Παράρτημα Α.1.1.1.1.1 του μεταφραστού
του Προγράμματος Αγροτικής Ολοκληρωμένης
Μεταφοράς το οποίο είναι κείμενο.

Αθήνα, **03 ΦΕΒ. 2014**

Κ. Δ. ΔΕΛΤΑΚΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
Ο Διευθυντής κ.α.α.

Αγγελική Ευαγγελία
Διοικ. Γραμμ.